

ÚJPEST
1840

Újpesti Helytörténeti Értesítő

1994. július

4. szám

ÚJPEST-rendezett tanácsú város tisztikara 1907

Ujpest — Stadt mit geregelter Magistrat.

— Der Wahl der Kommunalverwaltungsorgane. —

A fenti kép bemutatja Újpest város vezetőit és a Városházává előlépett községvezetőket. A képek a következő tisztségviselőket ábrázolják: 1., dr. Ugró Gyula polgármester, 2., Ráday Antal tanácsnok, 3., Hevesi Vilmos tanácsnok, 4. Hoffer Mihály tanácsnok, 5., Radics Dávid városi pénztáros, 6., Emmerling Rudolf közigazgató, 7., dr. Hédervári Soma főorvos, 8., dr. Lichtmann Henrik kerületi orvos, 9., Boros Mór városi főügyész, 10., Kiszela Vilmos főszámvivő, 11., Adamis Lajos árvaszéki elnök, 12., Ladányi Zsigmond vágóhídi igazgató.

Az újpesti mártír emlékmű héber és magyar nyelvű Alapítólevele.

„Újpestről elhurcolt mártírjaink soha el nem múló emlékére. Az újpesti Szeretetotthon lakói adományával segített felállítani mindnyájunk hozzátartozóinak közös sírkövét, A vértanúk emlékművét.

5704 Tamuz 20.

Dr. Murányi Miklós
főtisztelendő
Kerti László
Emlékmű Biz. elnök

Schwartz Jenő
hitközs. elnök
Worzel Imre
Emlékmű Biz. tag

Dr. MURÁNYI MIKLÓS főrabbi*

„A kőbe vésett fájdalom enyhítse a szívnek fájdalmát...”

„Bár lenne főm víznek forrása, szemem könnyeknek kiapadhatatlan árja, hogy éjjel-nappal sirathatnám népem elesettjeit.” Jeremias próféta szavaival ajkunkon állunk itt az avatandó emlékmű előtt, amikor a tegnapnak borzalmait megelevenednek a mának emlékezetében.

Mert az emberi élet minden nappala és éjjele sem lenne elegendő egyetlen esztendő pusztulásának siratására. Hozzád szól a próféta, Te zsidó ember, aki eljöttél ma ide egy évfordulóra. Eljöttél, hogy lelked zokogva emlékezzék az 1944. évi júliusi napokra, mikor e városból több mint tizenhét ezer embert, a te véreidet indították el a halálnak útjára. Mint a gyilkosokat, úgy vitték véreinket csendőrszuronyok között végig e városon. Hol van költő, ki szavakba foglalná, hol van festői ecset, mely megörökítené e menetnek képét? Síró csecsemők, anyjukba kapaszkodó kicsiny gyermekek, roskadozó öregek és gyöngye asszonyok végláthatatlan sora vonult reszkető félelemmel a bizonytalanság felé. Ezekkel a védtelenekkel szemben voltak hősök a gyűlölet katonái, rajtuk aratták a fasiszta hordák győzelmüket. Férfijaink munkatáborokban sínylődtek és rabláncra fűzve értesültek róla, mint viszik vágóhídra szüleiket, asszonyaikat és gyermekeiket.

Istennek hangja kiáltott végig a megtévelyt világban: „Ember! Hová lettél?” Hová tűnt az Isten képmására teremtetten ember, a szívnek könyörülése és a léleknek érzése? Hol voltak a gyermekeket világra hozó anyák, hogy tiltakozzanak zsidó csecsemők legyilkolása ellen? Hol voltak a mozgonyvezetők, kik megtagadhatták volna a deportáló vonatok indítását? Hol volt a nemzsidó lakosság együttérzése és közösségvállalása, a sárga csillagot önként hordók serege, az üldözöttek tömegét elbűjtató és a sátáni rendeleket szabotáló igazi felebarát? Isteni hang kiáltotta, hol vagy ember? De a hang a pusztába kiáltott, a lelkek pusztaságába. Az isteni szót nem hallották meg Istennek papjai, a templomi szószéken nem hirdettek átkot a hatodik parancsolat lábba tipróira és nem küldték el áldó szavukat azok felé, akik életük kockáztatásával vállalták az életmentést, az igazi felebaráti szeretet parancsának teljesítését.

Kicsiny, apró fénypontok akadtak csupán a nagy sötétségben. Néhány igaz ember találtatott a bűnös Szodomában, kiknek lelkében visszhangra lelt az isteni szó, akik követték e szó parancsait és segítségére siettek embertársaiknak. Mert voltak vértanúi nemcsak az üldözésnek, hanem az üldözöttek megmentésének is és az ő emléküknél nekünk épp oly drága, mint véreinké.

De, óh fájdalom, a szeretet ereje csak itt-ott feltűnő, alig látható sziget volt a gyűlölet tengerében, elmosta azt az emberi kegyetlenség iszonyú áradata. A föld, mit Isten Édenkertnek adott az embernek, átkozottá vált a temérdek ártatlan vértől, mellyel megittatták. Négy esztendő telt el a mi tragédiánk óta. Négy esztendő tépelődése és lelki fájdalma, életküzdeme és halottsiratása állította fel ezt az emlékművet. Akit a természet rendje ragad el az élők sorából, arra négy év után csendes megnyugvással emlékezik vissza a hátramaradt. De a mi halottainkat életünk határáig a lelkeknek fájdalmával siratjuk, mert újra és újra átéljük borzalmas halálukat. Lidércnyomások álmaiban felriadunk a vagonok csikorgására, korbácsok csattogására, szenvedő véreink utolsó jajára. És a holtak mellett gyászoljuk önmagunkat, az élőket is. A gyermekkorukat elvesztett fiatalokat, az agastyánlelkű ifjakat és mindazokat az életre ítélteteket, kiknek megrendült hitük magában az életben is. De mégis, testvéreim, meg kell találnunk a múltira emlékezés gyászában a jövőre gondolás hitét is. Meg kell találnunk azt az utat, mely a fájdalmas érzéseken túl a tanulságok levonásához is elvezet. Ez a sokezer, táblára vésett név nem a halálra, hanem az életre figyelmeztet minket. Az emlékművet nem a temetőben, hanem a közösségi élet színhelyén, templom mellett állították fel. Mert vértanúink nem egyedül azt várják tőlünk, hogy évfordulókon, emléknapiakon a fájdalmas gyász szavával idézzük őket. Ők velünk vannak a mindennapi élet robotos hétköznapijain, ott voltak az új családok alapításánál, új életek születésénél. Láthatatlan kezük letörli könnyeinket, lelket önt a csüggedőkbe és sikerre viszi életet építő munkánkat. Mert az ő emléküket csak egyféleképpen lehet igazán megörökíteni: új életet építeni,

*Elhangzott 1948. július 25-én, az újpesti mártír emlékmű felavatásán.

szébbet, jobbat, mint ami nekik osztályrészül jutott. Ezt az új életet azok építik, akik egykor fegyverrel, ma a meggyőzés erejével küzdenek a múlt szelleme ellen. Mert tudnunk kell és meg kell értenünk világosan, hogy a mi tragédiánkért, elsősorban azok felelősek, akik az elmúlt évtizedekben az ország lakosságának sorsát irányították. A vékony uralkodóosztály, mely más emberek verejtékéből élt, az antiszemitizmus mesterséges szításával vakította el a dolgozó milliók szemét, hogy azok ne lássák nyomorúságuk igazi okát. Ha félt volt, hogy a nép haragja elnyomói ellen fordul, akkor a zsidók elleni gyűlölet mérgét csepegtették a tömegek szívébe, mondván: mindennek a zsidó az oka. És a gyűlölet lángját a zsákmány reményével hevítették, mondván a népnek: nem kell tovább nyomorognod, éhbérért dolgoznod, mert szabadon rabolhatod a meggyilkolt zsidók elhagyott otthonát.

Gyászoló Testvéreim! Ez volt a múlt, a nép árnításának és felbujtásának égbekiáltóan bűnös múltja, melynek nemcsak az újpesti ezrek lettek tragikus áldozatai, hanem az országnak százezrei, Európának milliói tették vértanúságukkal e kort az emberiség örök szégyenévé. E múlt ellen küzdenek ma azok, akik az emberi jogoknak nem álszent hirdetésével, hanem megvalósításával és egy társadalom nevelésével írtják ki a gyűlöletet az emberek szívéből. Nem lehet ma más útja Izrael maradékának, a halálból megmenekülteknek sem, mint beállni a múlt szelleme ellen küzdők táborába. Vértanúink emléke kötelez minket, hogy sohasem az elnyomók, hanem az eddig elnyomottak oldalán építsük az új életet, mely a demokrácia jegyében biztosítja minden becsületes ember szabad életét, és melynek nem lehetnek Auschwitz nevű állomásai. De a mártírok szelleme új utat jelöl ki számunkra zsidóságunkban is. Szakítanunk kell a múltnak átkos örökségével, az évszázados elnyomásból fakadó kisebbségi érzéssel. A béke és a szabadság világát, a demokrácia félelemmentes életét csak akkor építhetjük sikeresen, ha öntudatosan valljuk magunkat zsidóknak. Ne kövessük a gyöngéknek útját, kik ma sem tudják elképzelni, hogy a zsidó embernek szabadsága egyként biztosítatik mindenki más szabadságával. A mai nap, Tamuz 17-e nemcsak az újpesti zsidóságnak gyásznája. Egész Izrael siratja a 2000 évvel ezelőtti Jeruzsálemnek, az ókori zsidó államnak pusztulását. Meg kell értenünk nekünk is, hogy 2000 év minden tragédiájának, a mi szeretteink borzalmas pusztulásának is végső fokon az ókori zsidó állam pusztulása az okozója. Ázóta zsidónak lenni egy sorsot jelentett

a föld minden pontján, mert az emberiség egymással viszálykodó, egymást maró népei közösen öröklték a hazát vesztett szétszóratásban élő Izráelt. Az új Izrael, a mának zsidó állama van hivatva megszüntetni a harmadik Galut átkát. Izrael országa küldi ma felénk a vigasztalás szavát, ott-hont nyújtván a hontalanoknak, védelmet a védte-leneknek, hitet, életkedvet és zsidó kultúrát árasztván a világ minden pontján élő zsidóság felé. Nem véletlen, hogy az új Izrael megalakulását elsősorban a népi demokráciák támogatják, hiszen az emberiség, a népek szabadságának gondolatában! A magyar kormány elnöke, mikor elsőként ismerte el Izráelt, ezt mondta: „Ennyivel tartozunk a mártírok emlékének”. Nekünk, a mártírok felejtethetetlen emlékével szívünkben, zsidóságunkhoz hűen kell teljesítenünk kötelességünket Izraellel szemben. A vértanúk meghaltak zsidóságukért, nekünk megadatott a lehetősége annak, hogy éljünk érte. Csak ezen az úton, a népi demokrácia és a pozitív zsidóság útján haladva, nyerhetjük vissza lelki egyensúlyunkat, nézhetünk bizakodással a jobb jövő felé. A gyilkosoknak soha megbocsájtani nem tudunk, de békejobbot nyújtunk mindazoknak, akiket a népármító, gyűlöletet szító uralom félre vezetett és közömbösségükkel segítettek tragédiánk okozói. Békejobbot nyújtunk azoknak, kik a múlt szellemével szakítva a megértés jegyében nézik a gyászoló zsidóság problémáit. Vessék hát ki a gyűlöletet a szívékből, hogy együtt építhessük a szeretetnek, az igazságos társadalmi rendnek világát.

Én Édes Testvéreim! Jeremiás próféta sirató szavai törtek ajkunkra a fájó emlékezés első perceiben. De a tragédia tanulságának levonása után halljátok a vigasztalás prófétájának, Jezsajásnak is szavát:

„Elveszem Izrael kezéből a fájdalmas keserűségek poharát mert fenéig ürítette azt.” Legyen ez az emlékmű, Testvéreim, szimbóluma a próféta szó beteljesedésének. A kőbe vésett fájdalom enyhítse a szívnek fájdalmát és az avatás órájában Istenbe vetett hittel és jövőnk reménységével imádkozzunk a sorsok irányítójához:

„Atyánk Királyunk! Tedd meg azokért, kik irántad való hűségükben vértanuhalált haltak.” Add, hogy ne legyen többé zsidó-sors a szenvedés, hogy a gyermekét vesztett agg szülő új gyermeket, a szülőt vesztett árva új szülőt találjon a zsidó közösségben és azontúl az emberi megértésben. Nekünk pedig adassék meg a fájdalmak enyhülésének, a hit megerősödésének lehetősége a Te kegyelmedből. Ámen!

Újpest község szervezési szabályrendelete

Első fejezet

Községi közigazgatás Terület, népesség és település.

1. §

Újpest község ez idő szerint 1058 katasztrális hold területtel bír. Lakosságának összes száma az 1900. évben megejtett népszámlás szerint 41858. Az 1876. évi november hó 16-án kelt 98. számú képviselőtestületi határozattal mint önálló nagyközség szervezkedett, mely szervezkedés érintetlenül hagyatik és megújittatik.

2. §

Külföldiek a községben lakhatnak és települhetnek, a község kötelékébe azonban az 1879. évi L. t.-cz 2. §-nak 4. pontjában foglalt eseteket kivéve csak a megtörtént honosítás után vehetők fel. A közelebbi eljárást a törvény határozza.

3. §

A község kötelékébe való felvétel, úgy a kilátásba való helyezés a képviselőtestület hatáskörébe tartozik és az előjáróság javaslata alapján mondható ki, ha ez a törvényes határidő letelte előtt kérik. Az előjáróság az ilyen felvételekről az illetőket jegyzőkönyvi kivonattal értesíti és róluk nyilvántartást vezet.

4. §

A jelen szabályrendelet joghatályba lépte után a már eddig illetőséget nyert újpesti lakosok összeirandók s mindazok, kik a község kötelékébe később felvétetnek, ezen nyilvántartásba folytatólag beirandók.

5. §

A község kötelékébe felvett minden egyén a község rendes tagjává lesz, tartozik a község kötelékébe való felvételtől eredő kötelezettségeket teljesíteni, de viszont élvezi mindazon jogokat, melyeket az 1886. évi XXII. t.-czik részére biztosít, minél fogva a község kötelékébe felvett egyén tartozik a szegényalapra a következő díjakat fizetni:

- a.) általában szegénysorsuak, napszámosok, kisebb iparosok, csekélyebb fizetésű hivatalnokok és napidíjasok 10 koronát
  - b.) módosabb iparosok, kereskedők és értelmi foglalkozás után élők 20 koronát,
  - c.) nagyobb vagyonu kereskedők és gyárosok 100 koronát.
- A községben működő tanítók telepedési díj alól felmentettek.

6. §

Akik a jelen szabályrendelet joghatályba emelkedésekor már az 1886. évi XXII. t.-cz. 10. §-a értelmében a község kötelékébe tartoznak, ezen felvételi díjakat fizetni nem kötelesek, ellenben azok, kik ezuton kérelmezik, a fentebbi szakaszban felsorolt díjakat megfizetni kötelesek. Jogosult azonban a képviselőtestület oly egyéneknek, kiknek kötelékbe való felvétele a községre nézve előnyös, ezen díjakat esetről-esetre hozandó határozattal részben, vagy egészben elengedni.

Második fejezet

Községi képviselőtestület, ennek joga és hatásköre

7. §.

A községi képviselőtestület jogkörét az 1886. évi XXII.-t.-cz. szabályozza. Ennek értelmében a község saját belügyeit a törvény korlátain belül önállóan intézi. Hatósági jogköre kiterjed a községben és annak területén lakó minden személyre és a községben vagy területén létező minden vagyona (kivéven az 1886: XXII. t.-cz. 4. §. a.), b), c) pontjaiban felsoroltakat), az ebből kifolyó jogkört a törvény szerint saját képviselőtestülete és előljárósága által gyakorolja és tölti be.

8. §.

Ujpest község képviselőtestülete áll az előjárókon kívül 40 tagból, ez utóbbiaknak fele – 20 tag – a legtöbb adótfizetőkről készült névjegyzék kiigazítása után az 1886: XXII. t.-cz. 33. §-a, a másik fele – 20 rendes tag – 3 évenként az 1886: XXII. t.-cz. 41. §-a értelmében választás után nyeri a megbízást, azonkívül szavazattal bírnak a képviselőtestületben az előljáróság szorosabban vett tagjai, u. m.: a bíró, t.-bíró, közgyám, községi főorvos, községi állatorvos, pénztárnok, a főjegyző és a négy jegyző, a községi mérnök és a megválasztott 10 esküdt.

9. §.

A legnagyobb adót fizető képviselők az egész község legnagyobb adót fizető lakosai és birtokosai közül évenként az 1886: XXII. t.-cz. 33. §-a értelmében állapíttatnak meg, ellenben a választott képviselők az 1886: XXII. t.-cz. 35. §-a szerint kikerekítendő kerületekben és az ott előírt módon választandók. Választás kerületenként szavazati lapokkal történik úgy, a hogy azt a törvény előírja. Minden választó csak egy kerületben gyakorolhatja választói jogát, még pedig csak abban, a melyben törvény szerint illetékes, de bármelyik kerületben megválasztható.

10. §.

A képviselőtestület:

a.) a község belügyeiben határoz, e szerint a törvényhatóság jóváhagyása mellett szabályrendeleteket alkot,

b.) határozatait és a törvényhatóság által jóváhagyott szabályrendeleteket saját választott előjárói és közegei által végrehajtatja, autonom hatáskörébe tartozván a törvény keretén belül egyuttal annak megállapítása is, hogy mely esetben alkothat szabályrendeletet avagy hoz határozatot,

c.) a községi választók névjegyzékét és a választókerületeket egybeállítja,

d.) a községi vagyon felett őrködik és a felett a törvény korlátai között rendelkezik, és pedig: határoz a törvényhatósági jóváhagyásának fentartása mellett (1886: XXII. t.-cz. 24. §.) a községi vagyon elidegenítése vagy szerzése, hasznos bérletek kötése (regale, fogyasztási adó), örökségek és hagyományok el- vagy el nem fogadása, községi kölcsönök vétele vagy adása, a község tulajdonára valamely szolgálatnak vagy zálogjogának és ezek nyilvánkönyvi bejegyzésére szolgáló engedmények megadása felett. A képviselőtestület rendeli el továbbá a község magánjogi követeléseire vonatkozó per megindítását vagy megszüntetését és határoz a község perében kötenődő perszüntető egyezség helybenhagyása iránt. Ezen és minden községi peres és perenkívüli ügyekben a községi képviselőtestület közgyűlésileg jelöli ki jogi képviselőjét. Perindítás esete a megyei alispánnak mindenkor bejelentendő,

e.) megállapítja az évi költségvetést, kivetí és behajtatja az e szerint kivetett adókat, megvizsgálja és I. fokulag határoz a községi évi számadások felett, jogerős marasztaló végzésekből származó követeléseket végrehajtat, a községi követelések behajthatatlansága esetében ezeket megvizsgálja, nyomozásokat indít, leírás iránt I. fokban határoz és elbírálás végett a törvényhatósághoz hivatalból felterjeszti, elmarasztalja esetleg I. fokulag azon közegeket, kiknek mulasztása ezen leírásokat szükségessé tette s a mulasztók ellen a törvényes lépéseket megteszi,

- f.) gondoskodik a községi utak és terek jókarban tartásáról, a községi közmunkákat megszavazza, a törvényhatóság jóváhagyása után előírhatja, leszolgáltatja és megállapíttatja, hogy azokból mennyi lesz készpénzben megváltandó és természetben leszolgáltatandó,
- g.) gyámolítja a vallásosságot, közerkölcsöt és az erkölcsnemesítő egyleteket,
- h.) intézkedik és gondoskodik a községi iskolák, kórházak és más hasonló intézetek (gyermekmenhelyek, kisdédóvodák) fenntartásáról, valamint határoz a községben levő hitfelekezeteknek egyház és iskolai célokra nyújtandó segélyezési összegek mennyisége felett, intézkedik a tűzrendőri és szegényügyben,
- i.) a községben előforduló építkezéseknél szépészeti, egészségügyi és tűzrendőri tekintetből eljár és az erre vonatkozó esetleges szabályrendelet szigorú megtartására felügyel,
- k.) községi utcák és terek szabályozása, tisztán tartása, továbbá a községi kutak, jégvermek és vízvezető árkok rendben tartása felett őrködik és határoz,
- l.) a közegészségügy rendezéséről szóló 1876. évi XIV. t.-cz. értelmében a közegészségügyi szolgálatról gondoskodik,
- m.) teljesíti a közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. t.-czikkben a községre ruházott köteleseket,
- n.) felügyel, illetőleg eljár a gyámsági ügyek rendezéséről szóló 1877. XX. t.-cz. és az 1883. VI., valamint az 1886. évi VII. t.-cz. értelmében, amennyiben gyámhatósági joggal felruházva van, eljár továbbá a megyei gyámhatósági szabályrendeltben a községet illető teendők teljesítésében,
- o.) a faiskolának a község céljainak megfelelő kezeltetése iránt intézkedik és a faültetést előmozdítja,
- p.) a kézművet, a háziipart, kereskedelmet, szóval a közvagyonosodás minden ágát előmozdítja, segíyezi és fejleszti,
- r.) a község nevében kötendő szerződéseket jóváhagyja,
- s.) gyakorolja mindazon jogokat és teljesíti minadazon kötelelességeket, melyek a községet törvény szerint megilletik, ha a község kegyuri joggal bír, gyakorolja az ezzel járó jogokat és teljesíti az ezzel járó kötelelességeket,
- t.) felügyel az adókataszter nyilvántartására.

11.§.

Csak a törvényhatóság jóváhagyása után van jogositva végrehajtani:

- a.) a községi adó magállapítását, kivetését és behajtását,
- b.) a községi vagyon elidegenítését vagy szerzését, 6 éven túl terjedő haszonbérletek megkötését,
- c.) kölcsönvételeket,
- d.) új hivatal rendszeresítését vagy a már fennálló megszüntetését,
- e.) a költségvetésben elő nem forduló terhes szerződések megkötését vagy felbontását és jelentékeny közművek emelését,
- f.) történelmi és műemlékek fentartása, átalakítása és lebontása iránt hozott határozatokat,
- g.) minden határozatot, melyre a törvény felsőbb megerősítést rendel
- h.) végre felügyel a község határára, utjaira és utcáira, a mennyiben a határok foglalása vagy a határjelek pusztulása miatt szükségesnek látja, a határkiigazítást a határjárás megtartása végett a járási főszolgabíróhoz is jelentést tétet. Az utak épségben tartása végett minden év tavaszán helyszíni vizsgálatot rendel el és azokat jelöli. Az utcák és terek épségben tartása, élőfákkal való beültetése végett a közmunkabizottság meghallgatásával intézkedik s a mennyiben községi közérdek szempontjából kisajátítás szüksége forog fenn, az 1881. XLI. t.-cz. korláta között a szükséges intézkedéseket megtéteti,
- i.) választja a községi főjegyzőt, jegyzőket, aljegyzőket, a községi orvosokat, állatorvost, mérnököt, szülésznőket, segéd- és kezelőszemélyzetet és a – napidíjasok kivételével – bármi czímen nevezett ideiglenes alkalmazottakat is, kijelöli a tisztújító szék elnökének vezetése alatt a bíró, főjegyző, jegyzők és aljegyzőkön továbbá községi orvosokon s mérnökön kívül – az előljáróság tagjait,

k.) meghatározza a községi tisztviselők, az ideiglenesen alkalmazottak, a kisegítő díjnokok és szolgák létszámát és fizetését,

l.) határoz az utczai világítás kiterjedése és a világítási időszak megállapítása iránt,

m.) a törvény korlátain belül különböző véleményező bizottságokat alkot az előjáróság mellé,

n.) a képviselőtestületi rendes ülés minden hóban rendszerint, a mennyiben előterjesztendő tárgy van, megtartandó s ezekre a képviselőtestület tagjai a tárgysorozat kihirdetése mellett legalább 2 nappal előbb egyénenként meghívandók. Rendkívüli közgyűlés annyiszor tartatik, a hányszor a körülmények igénylik és pedig, ha a bíró vagy maga a képviselőtestület, vagy tagjainak 1/4-de jónak látja, továbbá ha a törvényhatóság közgyűlése, a közigazgatási bizottság, az alispán, a főszolgabíró, vagy a községi főjegyző és jegyzők kívánják.

A rendkívüli közgyűlések tárgysorozata a közgyűlést legalább 24 órával megelőzőleg mindenkor közzelendő a képviselőtestületi tagokkal.

A községi számadások megvizsgálásra kitűzött rendes képviselőtestületi közgyűlés határidejéről az 1886. évi XXII. t.-cz. 142. §-a alapján a főszolgabíró és a törvényhatóság által kijelölt egyén a meghívó és tárgysorozat kapcsán 15 nappal előbb értesítendő, hogy a számvizsgáló gyűlésen megjelenhessék, ott elnököljön és a tanácskozást vezethesse.

Rendkívüli közgyűléseken csakis a közlött tárgysorozatban felvett, rendes közgyűlésen azonban más tárgyak és önálló, a gyűlés rendes tagjai által benyújtott indítványok is tárgyalhatók, ezek azonban legalább 24 órával előbb írásban adandók be a község előjáróságánál, minek megtörténte a közgyűlés jegyzőkönyvében megemlítendő.

Harmadik fejezet

A képviselőtestületi gyűlés tárgyalási rendje

12. §

Elnöke a községi bíró vagy helyettese, kivéve azon esetet, midőn a községi számadások megvizsgálására kitűzött ülésben a törvényhatósági kiküldött, avagy tisztujtó széken a főszolgabíró elnököl.

Az ülés tagjai a képviselők és előljárók, jegyzője a községi főjegyző, ennek akadályoztatása esetén a képviselőtestület által kiküldött helyettese.

A főjegyző vagy helyettese a képviselőtestületi gyűlésre kitűzött tárgyakat az ülésen részletesen ismerteti s minden egyes ügyre nézve a határozati javaslatot előterjeszti. Ha valaki indítványt, pótló, módosító vagy ellenindítványt terjeszt elő, a főjegyző arra ügyel, hogy az indítvány a kérdés szavazásra bocsátása előtt szabatosan, világosan szövegezve legyen. Általában köteles a főjegyző a képviselőtestület elnökét az elnöklés körüli teendőiben támogatni, neki tanácsokkal szolgálni s vele a képviselőtestület gyűléseinek vezetésében együttesen eljárni.

Aki a község közjavadalmát haszonbérli vagy a községgel bérleti viszonyban, vagy perben áll, a község közjavadalmára vonatkozó vagy a szerződési viszonyból eredő ügyek tárgyalásában részt nem vehet. Általában mindenki csak oly ügyek tárgyalásában vehet részt és szavazhat, melyek által közvetlenül érdekelve nincs.

b.) A tanácskozás elé viendő tárgyak jegyzékét az előjáróság, illetve a bíró és főjegyző együttesen állapítja meg.

c.) A rendes és rendkívüli ülések rendszerint mindenkor délután, szükség esetén délelőtt is megtarthatók, az ülést a kitűzött idő lehető pontos megtartásával és tekintet nélkül a megjelent tagok számára köteles az elnök megnyitni.

d.) Az ügyek a tagokkal közölt sorrend szerint veendő tárgyalás alá. Tárgyaláskor az ügyre vonatkozó határozati javaslatot beadni minden képviselőtestületi tagnak jogában van.

e.) Aki a tárgyalás alá vett ügyhöz szólni akar, tartozik magát az erre kijelölt jegyzőnél előjegyeztetni, az előbb feljegyzett tagnak előbb van joga szólni, különben a tanácskozás alatti tárgyhöz egyszer mindenki hozzászólhat, kivéve a bírót, főjegyzőt és az előadót, kik valahányszor felszólalnak, mindenkor meghallagatandók. Az indítványozót a vita berekesztése után még egyszeri szólás, mint zárbeszéd illeti meg.

f.) Ellenben a ki a tárgyalás alatti ügy által személyesen van érdekelve, annak a tanácskozásban sem lehet részt vennie. Jogában áll az indítványozó vagy szólónak az elnök eljárása ellen a törvényhatósághoz folyamodni, az elnök eljárása mindenkor a közgyűlési jegyzőkönyvbe foglalandó.

g.) Szólót az elnökön kívül félbeszakítani senkinek sem szabad, de ha a szóló a vita alatti tárgyról másra tér át, az elnök őt figyelmeztetni tartozik, hogy a tárgynál maradjon, s ha a szóló ezt tekintetbe nem venné és ismételve eltérne a tárgytól, vagy az illetet sértő kifejezéseket használna, úgy őt rendreutasítani tartozik. Ha valaki kétszeresen rendreutasított és erre harmadszor is okot szolgáltat, ennek az elnök az azon tárgyhöz való szólást megtiltja.

h.) Akármikor felszólalhatnak azok, kik a személyes megtámadásra felelni vagy a tanácskozási szabályokra hivatkozni akarnak.

i.) Aki a tanácskozás méltóságát vagy a gyűlés tagjait sértő kifejezéssel illeti és azt rögtön vissza nem vonja, vagy botrányos magaviselete által a tanácskozást figyelmeztetés daczára zavarja, széksértést követ el és a gyűlés által felebbezés kizárásával és titkos szavazással 30 koronáig terjedhető és közigazgatási uton behajtható bírsággal büntetettik. A bírsága szegényalapra fizetettik. A bírsággal terhelt, míg azt ki nem fizette, a gyűlésen részt nem vehet. Ha széksértés megtorlása indítványoztatott, először a felett kell szavazni, hogy az illető büntetendő-e, ha az „igen” és „nem” szavazat egyenlősége tűnnék ki, akkor az illető felmentendő minden további szavazás mellőzésével, ellenkező esetben azonban a bírság mennyisége felett hozatik határozat. Széksértés iránti indítványt az előadó hivatalból tartozik tenni, jogában áll azonban a képviselőtestületi gyűlés bármelyik tagjának az ezirányú indítványtétel.

j.) A határozatok mindenkor nyilvánosan hozatnak és az elnök által mondatnak ki mindenkor a többség szerint.

k.) A képviselőtestület gyűlései nyilvánosak, de ha a hallgatóság közül bárki a tanácskozásba beleszól, azt az elnök a teremből kiutasíthatja. Kiutasíthatja az elnök a hallgatóságot továbbá, ha a rendet vagy csendet megintés után is zavarja, a tanácskozást gátolja, vagy ha a gyűlés tagjait sérti. A hallgatóság csakis a számára kijelölt karzatokon foglalhat helyet. Igazolt újságírók részére az elnök jelöl ki helyet.

l.) A már egyszer tárgyalta és határozattal elintézett ügyek ugyanazon ülésben tárgyalás alá nem vétethetnek. Míg a tárgyalás alá vett ügy határozattal ellátva nincs, addig más önálló tárgy nem vehető tárgyalás alá.

A tanácskozás tárgyává tett ügyre vonatkozólag beadott határozati javaslatok akként bocsájtandók elfogadás céljából szavazás alá, hogy első sorban az előjárósági vagy előadói javaslat felett eszközözlendő a szavazás s csakis ezek elvetése esetén jöhetnek szavazás alá a többi indítványozók javaslatai a javaslatok megtételének sorrendje szerint.

m.) A község közvagyonra csonkítatlanul fenntartandó, kivételes esetekben annak elidegenítését, lényeges átalakítását vagy felosztását, valamely ingatlan vagyonnak vagy kisebb kir. haszonbérleti jognak vételét a képviselőtestület csak az általa e végre 30 nap közbevetésével határozatilag külön kifizetendő és kihirdetendő közgyűlésben összes tagjainak – ide értve a szavazattal bíró előjárókat is – általános többségével névszerinti szavazás mellett is a törvény rendeleteinek megtartásával határozhatja el. Ha a képviselők ezen gyűlésre kellő számban meg nem jelentek, ugyanazon módon újabb közgyűlés hirdetendő s ha ezen sem volna meg a kellő szám, ezen képviselőtestületi gyűléstől 15 napra egy újabb gyűlés összehívása rendelendő el, mely a jelenlévők többségével határoz. Ugyanez áll a község felügyelete alatt álló intézetek törzsvagyonára is.

n.) Ha a szólásra feljegyzettek közül már mindenki szólott, vagy a szólásjogától elállott, az elnök kitüzi a kérdést, mely úgy teendő fel, hogy arra csakis „igen” vagy „nem” lehessen a szavazó

felelete. Kivánatra a szavazásra bocsájtandó határozati javaslatokat az előadó írásba foglalva terjeszt a közgyűlés elé. A kérdés megállapításához minden tagnak joga van hozzászólni.

o.) A határozat vagy általános felkiáltással, vagy szavazás által történik, de ha 10 tag kívánja, vagy ha az m.) pont alatt és az 1886. XXII. t.cz. 59. §-nak utolsó bekezdésében elősorolt esetek forognak fenn, az elnök a névszerinti szavazást elrendelni köteles.

p.) A névszerinti szavazás a szavazók nevének és a szavazatok minőségének feljegyzése által az ülésben történik, mely idő alatt sem a tárgyhöz szólni, sem a szavazatot indokolni nem szabad, a szavazatok szintén az ülésben számíttatnak össze és azon iv, melyre a szavazatok és a szavazók nevei felirattak, az elnök és a jegyző által aláírva a jegyzőkönyv mellett megőrzendő, a névszerinti szavazási iv a jegyzőkönyvbe is szóról szóra beírandó.

q.) Ha a szavazatok száma egyenlő, úgy azon rész nyer többséget, melyhez az elnök szavazata járul, vagy járult.

Bármikor szót kérhetnek:

1. A kik napirendet indítványoznak.
2. Személyes megtámadásra válaszolók.
3. A kik félreértett szavaik értelmét magyarázzák.
4. A kik az ügyrendre hivatkoznak.
5. A kik indítványukat visszavonják.

Ha azonban ily visszavont indítványt valaki magáévá tesz, a tárgyalás tovább folyik.

r.) Ha a község érdeke úgy kívánja, a jelenlévő képviselőtestületi tagok több mint felének kívánására az elnök köteles zárt ülést elrendelni, azonban ez a zárt ülés csak a tárgyalás befejeztéig tarthat. A határozat már nyílt ülésen hirdetendő ki.

13. §

A képviselőtestületi gyűlés jegyzőkönyvét a főjegyző legkésőbb három nap alatt elkészíteni s nyomban hitelesítés alá bocsátani köteles.

A jegyzőkönyv szerkesztésére az alábbi szabályok irányadók:

A jegyzőkönyv a gyűlés helyének és idejének pontos megjelölésével kezdődik.

Ezután következik az elnök megnevezése és a gyűlésen jelenvoltak neveinek felsorolása, majd annak megemlítése, hogy a gyűlés megnyitására és a hitelesítő felkérésére vonatkozó nyilatkozata.

Ezután következnek a tárgyalás sorrendjében a gyűlésen hozott határozatok.

A határozatokat a jegyzőkönyvbe hasábosan és oly módon kell bevezetni, hogy a jegyzőkönyvből a tárgyalás menete és lényeges mozzanatai kivehetők legyenek. Ehhez képest mindenekelőtt röviden, de szabatosan meg kell jelölni a tárgyalás alá kerülő ügyet. Ha a főjegyző által előterjesztett határozati javaslattal szemben pótló vagy módosító indítvány, vagy ellenindítvány tételik, akkor – amennyiben a tárgyalás folyamán ezt az indítványt vissza nem vonják és így a kérdés szavazás alá kerül – nemcsak a határozati javaslatot, hanem az indítványt is szabatos szövegében fel kell venni a jegyzőkönyvbe indoklásának rövid vázlatával együtt, ilyen esetben folytatólag a szavazás módját és eredményét és ezután az elnök által elfogadottnak kijelentett határozatot kell a jegyzőkönyvbe beiktatni. Névszerinti szavazás esetében a szavazók neveit és szavazatait is a jegyzőkönyvbe kell foglalni.

Ha az elnök az 1886. XXII. t.cz. 57. §-a alapján egyes tagokat a szavazásból kizárt, ezt a körülményt indokálva együtt szintén fel kell jegyezni.

A tárgy megjelölését, a tanácskozás menetére és a szavazásra vonatkozó feljegyzéseket a jegyzőkönyv bal hasábjába, magát a határozatot pedig az indoklással együtt a jobb hasábjába kell írni. Ha a határozati javaslat egyhangulag elfogadtatik, akkor a javaslatot nem kell külön a bal hasábjába feljegyezni, hanem a tárgy körülírása után annak megjegyzésével, hogy az előterjesztett javaslat egyhangulag elfogadtatik, nyomban magát a határozatot kell megfelelő szövegezéssel a jegyzőkönyv jobb hasábjába vezetni.

A felebbezhető véghatározatokat indoklással el kell látni, az indoklás esetleg a beadvány indo-

kaira való egyszerű hivatkozásból is állhat. A képviselőtestületi határozatokat külön folyószámokkal kell ellátni. A folyó számok minden év elején újra kezdődnek. A gyűlésen tárgyalt összes ügyeknek és a hozott határozatoknak ily módon történt bevezetése után következnek a jegyzőkönyben az elnöknek a gyűlés berekesztésére vonatkozó kijelentése és végül az elnök, jegyző és két hitelesítő aláírása, a hitelesítés keltével együtt.

A főjegyző kötelessége arra ügyelni, hogy azokban az esetekben, melyekben a törvény a névszerinti szavazást megköveteli, a határozat névszerinti szavazással hozassék meg, továbbá, hogy a közérdekű határozatok kihirdetése magában a határozat végső pontjában elrendeltessék s az a községben szokásos módon tényleg meg is történjék, ezenkívül ugyancsak a határozat végső pontjában végrehajtásra vonatkozó tüzetes utasítás is belefoglaltassék, végül, hogy a törvényhatóság jóváhagyása előtt végre nem hajtható határozatok a kihirdetés megtörténte és a felelősségi határidő letelte után a kihirdetést igazoló bizonyítvánnyal (melyet magára a határozat kiadványára kell rávezetni) kiegészítve, az esetleges felelősségekkel együtt azonnal felterjesztessenek a törvényhatósághoz. A főjegyző a képviselőtestületi gyűlések jegyzőkönyveiben a bal hasábján maradó üres helyre, az egyes jegyzőkönyvi pontokhoz jegyezze oda az illető jegyzőkönyvi pontban foglalt határozat végrehajtása iránt tett intézkedés iktatószámát.

A községi képviselőtestület gyűléseiről szóló eredeti jegyzőkönyvek előre bekötött tiszta lapokból álló könyvbe bevezetendők. A jegyzőkönyvekhez évfolyamonként készítendő külön betűsoros tárgymutatót a számsoros iktatókönyvhöz tartozó mutató könyvvel együtt kell egy kötetbe – a kötet – végére bekötetni.

A képviselőtestületi határozatokat tartalmazó jegyzőkönyvi hiteles kivonatokat a főjegyző írja alá. Az ülési jegyzőkönyvek lévén a községnek legfontosabb okiratai, azok lelkiismeretes és hű kezeléseért a főjegyző felelős. Minden e részbeni rendetlenség vagy mulasztás fegyelmi eljárást von maga után, az ülési jegyzőkönyveket a községházától elvinni vagy eredetben csatolni nem szabad, kivéve azokat az eseteket, midőn a törvény vagy szabályrendelet az eredeti jegyzőkönyv felmutatását rendeli, a mikor egyébiránt a tanácskozási jegyzőkönyv szükség szerinti számu példányokban állítandó ki és még kivéve azt az esetet is, ha valamely jegyzőkönyvnek eredetben való felterjesztését fölöttes közigazgatási hatóság vagy bíróság hagyja meg.

14. §

A tárgysorozat megkezdése előtt a múlt ülés hitelesített jegyzőkönyve felolvasandó, az az ellen való észrevételek a képviselőtestület határozata szerint szükség esetén kiigazíthatók, mely kiigazítás a következő gyűlés jegyzőkönyvében veendő fel, továbbá rövid jelentés teendő az abban foglalt határozatok miként való elintézéséről vagy az elintézés gátló körülményekről. Ezen jelentések azonban másnemű vita tárgyát nem képezhetik, mint azt, hogy a jelentés tudomásul vétetik-e, vagy a jövő közgyűlés tárgyalására kitűzendő-e?

15. §.

Minden egyes képviselőnek joga van rendes közgyűlésen az előljáráshoz kérdést intézni, de csak a napirend tárgyalásának megkezdése előtt, mire a kérdező a választ lehetőleg mindjárt, de minden esetben a legközelebbi gyűlésen megadni tartozik, mely válasz azonban rögtön tárgyalás alá nem vehető és ahhoz másnak, mint a kérdésttevőnek, hozzászólási joga nincs, a ki azt vagy tudomásul veszi, vagy a jövő közgyűlés napirendjére kitűzetni kívánja, a mi felett a közgyűlésen jelenlevők többsége határoz.

16. §.

A tanácskozási nyelv magyar, a határozatok mindenkor magyar nyelven mondandók ki, valamint a jegyzőkönyvek is magyar nyelven szerkesztendők.

Negyedik fejezet

A község előljáróság jogköre

17. §.

A község előljáróság nevében a bíró vagy helyettese és a főjegyző vagy helyettese együttesen intézkedik:

A községi előljáróság:

- a.) gondoskodik a községi hivataloskodás pontos és akadálytalan menetéről, a hivatalos órák megtartásáról, melyek hétköznapiakon d.e. 8-12-ig, d.u. pedig 2-5 óráig tartatnak, ünnep és vasárnap d.e. 8-11-ig tart a hivatalos óra. Jogában áll azonban a képviselőtestületnek a hivatalos órákat egyszerű határozattal megváltoztatni,
  - b.) gondoskodik az 1877: XXII. t.-cz. alapján a kisebb polgári peres ügyekben az általa ezzel megbízott tagjai útján a bíraskodásról,
  - c.) a törvény és a szabályrendeletek korlátai között engedélyt ad a községben könyöradományok gyűjtésére,
  - d.) a községben lévő kémények tisztítása iránt a megyének e részben alkotott külön szabályrendelete szerint intézkedik és jár el,
  - e.) ellenőrzi a községből elköltözöttek és települtek nyilvántartásának pontos vezetését,
  - f.) ellenőrzi a községi személyzet, községi közegek és szolgaszemélyzet felett,
  - g.) eljár az 1877. XX. t.-cz. és a gyámhatósági szabályrendeletben megállapított és hozzá utalt gyámi és gondnoksági ügyekben, a 129000/1902. sz. gyámügyi ügyviteli szabályzat értelmében,
  - h.) előljárósági ülésben elkészíti, illetve az 1886: XXII. t.-cz. értelmében előkészített a képviselőtestület elé terjesztendő költségtervet és intézkedik, hogy a községi számadások megvizsgálása végett a számvizsgálóbizottság véleményével a képviselőtestületi ülésre teljesen felszerelve kerüljenek,
  - i.) felelősség terhe mellett végrehajtja a községi képviselőtestületnek jogerőre emelkedett határozatait,
  - j.) véglegesen megállapított állami, megyei és községi adókat annak idején kiveteti, beszédeti és behajtja,
  - k.) a hitközségek által kivetett adók s illetmények beszédésénél segédkezet nyújt,
  - l.) a község jövedelmének rendeltetési helyére való fordítását és a községi kötelezettségek pontos teljesítését ellenőrzi, a község pénztárát havonként egyszer megvizsgálja,
  - m.) a községi vagyon kezelése iránt a község képviselőtestülete elé indítványokat terjeszt, házsonbéri szerződéseket köt a képviselőtestület utasítása, illetve annak és a törvényhatóság jóváhagyásának fentartása mellett, a jóváhagyott szerződések pontos megtartására felügyel.
- A községi előljáróság hatáskörébe tartozó és a községet érintő fontosabb ügyek gyűléseken és mindenkor jegyzőkönyvi határozattal intézendők el.

18. §.

Az előljáróság szavazattal bíró tagjai: a bíró mint elnök, a törvénybíró, 10 községi esküdt, a községi főorvos, a községi állatorvos, a községi mérnök, a közgyám, a pénztárnok, a főjegyző és a jegyzők.

Az előljárósági gyűlések jegyzőkönyveit a főjegyző vagy annak helyettese szerkeszti. Érvényes határozat hozatalához az elnökön és jegyzőkön kívül legalább 5 választott esküdt jelenléte szükséges.

A határozatok általános szótöbbséggel hozatnak. A szavazatok egyenlő megosztása esetén azon vélemény válik határozattá, a melyhez az elnök szavazata járul vagy járult. A bíró vagy megbízott helyettesének jelenléte, nemkülönben a főjegyző avagy helyettese nélkül előljárósági gyűlés nem tartható és érvényes határozat nem hozható.

19. §

Az előljárásági gyűléseket a bíró hívja össze havonként legalább egyszer, de a jelen szabályrendeletben felsoroltak kivánságára is tartozik mindannyiszor összehívni.

20. §

Az előljárásági üléseken rendes jegyzőkönyv vezetendő, melybe a jelenlevők nevei, az ügydarábok száma, a határozat lényege és a szavazatok minősége, egyhangúság esetén pedig ezen körülmény felveendő. A felvett jegyzőkönyvek akként hitelesítendőek, mint a képviselőtestületiek.

21. §

Az előljáróság minden tagjának jogában áll a hozott határozat ellen külön véleményt bejelenteni. Ez a jegyzőkönyvbe veendő be és az illető hatósághoz terjesztendő fel. A képviselőtestület határozata alapján az előljáróság adhatja ki a községi kötelékbe való felvételekről szóló bizonyítványokat, az előljáróság van jogosítva arra, hogy az illető szakbizottság véleményének meghallgatása után építési engedélyeket adjon vagy megtagadjon.

22. §

Az előljárásági ülések nyilvánosak, de szükséghez képest zárt üléssé alakíthatók át.

Ötödik fejezet

A bíró jogköre

23. §

A bíró elnököl a képviselőtestületi és az előljárásági üléseken (kivéve a községi számadások megvizsgálására kitűzött gyűléseket, mikor is ezen üléseken a törvényhatóság által kiküldött egyént illeti meg az elnökség), vezeti a főjegyző támogatása mellett és az ő tanácsadásával a tanácskozásokat, felügyel a tanácskozási rendre, a szőnyegen forgó tárgy megvitatása után szavazást rendel és a határozatokat a többség szerint kimondja.

24. §

A községi közigazgatást a főjegyzővel együtt vezeti, de intézkedik a törvények korlátain belül a saját felelősségére is.

25. §.

A rendes képviselőtestületi gyűlésekre a képviselőtestületi tagokat legalább 2 nappal előbb és pedig a helybelieket meghívó mellett kézbesítési iven és a vidéken tartózkodókat az illetők költségére vételleles levéllel hívja meg.

A költségvetés tárgyalása és a számadások átvizsgálása iránti intézkedéseiben alkalmazódik az 1886: XXII. t.-cikknek a községi háztartás és a számadások vitelére vonatkozó szakaszai, valamint az ezek alapján előírt szabályrendelethez.

Továbbá:

- a) végrehajtja a képviselőtestület jogerős határozatait, a törvényhatósági rendeleteket, a felsőbb hatóságok utasításait,
- b) a községet képviseli közigazgatási ügyekben,
- c) őre a községi pecsétnek,
- d) a község nevére szóló pénzesleveleket és értékküldeményeket átveszi,
- e) a községi okmányokat a főjegyzővel együtt aláírja,
- f) felügyel a község összes előljárói s egyéb hivatali összes мүдөдөсөсө,
- g) lelkiismeretesen felügyel a község vagyonára, a községi jövedelmeket hiven oda fordítja

vagy fordíttatja, a hová ezek rendelve vannak, ellenőrzi a községbeli árvák vagyonának kezelését, minden az államot, megyét és községet érdeklő és kivetett költséget és adónemeket pontosan behajtja,

h) a községi pénztárnak a vármegyei szabályrendeletben megírt megvizsgálásánál elnököl és felügyel, hogy a pénztári szolgálat és számvitel megfelelően teljesíthessék,

i) felelős a költségvetés megtartásáért, miért is a költségvetés keretén belül utalványozás az ő kötelessége, 40 korona erejéig a főjegyzővel együtt utalványoz, ezen összesen felül pedig az előjárásági gyűlés hozzájárulását kéri,

j) gondoskodik a megyei alapokat illető összegek és megyei adók pontos beszolgáltatásáról,

k) felügyel a községi utak, terek, hidak- és épületek jókarban tartására s az utak és terek foglaltsát megadadályozza községi mérnök igénybevételével,

l) az 1877: XXII. t.-cz. értelmében 40 korona, az 1879. évi XXXI. t.-cz. alapján 20 korona erejéig akár személyesen, akár helyettese után bíraskodik, a kártételeket idővesztés nélkül megbecsülteti, habár a becsüs díjak nem is fizetettek le előlegesen, a kártérítést és birságokat behajtja és czéljaikra fordítja,

m) a segéd- és szolgaszemélyzet felett felügyel és gondoskodik, hogy a községi szolgálak mindig kellő számban ott legyenek a község házában, ez utóbbiakat a főjegyzővel egyetértőleg felfogadja és elbocsátja,

n) a tűzrendőri szabályokat megtartja, gondoskodik a mentő- és oltószerszámok jókarban tartásáról s veszély esetén a szükséges intézkedéseket és rendelkezéseket a legnagyobb erélylyel és gyorsasággal megtenni köteles,

o) gondoskodik és intézkedik, hogy az iskolaügyek semmi hátrányt ne szenvedjenek, a gyermekeiket iskoláztatni vonakodó szülők vagy gyámoktól a birságokat szigorúan behajtja, az iskolahatóság, iskolaszékek megkeresvényeit pontosan teljesíti, általában az iskolaügyet előmozdítja,

p) az állami rendőrséggel a törvényesen szabályozott viszonyt fenntartja s vele közvetlenül érintkezik,

r) felügyel, hogy a beltelkeken a házakhoz közel takarmány- és szalmalerakodóhelyek ne létesíthessenek.

26. §

Az államszolgálat érdekében kiadott minden törvény, szabályrendelet és utasítás végrehajtása a birót a főjegyzővel együttesen illetvén, köteles:

a) gondoskodni arról, hogy a törvények és rendeletek nemcsak pontosan kihirdetessenek, hanem a községi irodában megtekinthetők is legyenek,

b) szigorúan felügyelni az egészségügyre, végrehajtani és megtartani az egészségrendőri szabályokat, teljesíteni az 1876: XIV. t.-cz. II. részének 139-152. §-aiban foglalt községi közegészségügyi szolgálatot, különösen tisztán tartani a község utcáit, pontosan eszközöltetni a himlőoltást, a szegénysorsu betegeket a kórházba szállíttatni, a dajkaságban levő idegen gyermekek ápolóit felügyelet alatt tartani s ilyen kisdedekekről jegyzéket vezetetni,

c) hasonlóan szigorúan felügyelni az állatrendőri szabályok megtartására,

d) minden járványt vagy annak mutatózó betegségét haladéktalanul bejelenteni a járási főszolgabirónak,

e) szigorúan felügyelni a kártékony hernyók s rovarok kiirtására vonatkozó szabályrendelet megtartására,

f) az adó, a megyei és községi pótagó, utadó és közmunka, továbbá az ujonczösszeirás s általában minden összeirásnál a főjegyzővel közreműködni, a védköteleseket a sorozóbizottság elé állíttatni s az ujonczozásnál személyesen jelen lenni,

g) a katonai szolgálati viszonyok közül kiadott utasításban reá ruházott teendőket teljesíteni, a katonai szállásolásokat, az előfogatok kiállítását, élelmezését a fenálló szabályok és rendeletek szerint pontosan eszközölni, az elszállásolás arányos felosztására felügyelni, a szállás és élelempénz kiosztását pontosan foganatosítani s őrködni a felett, hogy a lakosság aránytalanul ne terheltesse,

h) gondoskodni a község szegényeinek eltartásáról, a koldulást illetőleg a belügyminisztérium által kibocsájtott szabályrendelet pontos megtartásáról, különösen pedig felügyelni arra, hogy a vásárok, bucsu s egyéb alkalmakkor az undortgerjesztő és számos veszélyt előidéző nyomorékok csoportosulása megakadályoztassék és az idegenek eltávolíttassanak, ennél fogva az oláh cigányokra nézve a megyei szabályrendelet szerint jár el, a tolonczozást illetőleg pedig a rendőrség útján intézkedik.

27. §.

Az árva és gondnoksági ügyeket illetőleg osztozik az 1877: XX. t.-cz., – a megyei szabályrendelet és a 129000 1902. sz. gyámügyi ügyviteli szabályzat által a községre s annak közegeire ruházott teendőkben, különösen gondoskodik a vagyontalan árvák elhelyezéséről, az árvák épületeinek tűzkár elleni biztosításáról s egyáltalában arról, hogy az árvák ügyében akár a törvényhatóságnak, akár az árvaszéknek rendeletei és felhívásai a leggyorsabban teljesíttessenek.

A bíró minden községi bizottságnak – a számvizsgáló, ipariskola, közegészségügyi és óvoda-felügyelő bizottság kivételével – elnöke.

28. §

Eljárásáról és a községi életben történt minden nevezetesebb eseményről és mozzanatról időről-időre a képviselőtestületnek jelentést tesz.

Hatodik fejezet

A főjegyző jogköre

29. §.

A főjegyző hivatása buzgalom, részrehajlatlanság és fontos helyzetének teljes átérzése által kiérdemelni az egész község bizalmát.

A községi főjegyző a törvény értelmében a község jogi tanácsosa és tollvivője s mint ilyen feladata: tanácsával, felvilágosításával gyámolítani úgy az egyeseket, mint az előjáróságot, a törvényeket, szabályrendeleteket és utasításokat megmagyarázni és azok pontos teljesítésére őrködni. Ezenkívül hatásköre:

a) közigazgatási ügyekben

A törvények és felsőbb hatósági rendeletek foganatosítása körüli eljárás és minden ezekkel kapcsolatos írásbeli teendők pontos elvégzése. A közrend és csend, személy- és vagyonbiztonság fentartása, tűzrendőrség kezelése, segédszemélyzet, közegek, cselédek és idegenek feletti őrködés, utlevélügy kezelése, fatenyésztés és faiskola feletti felügyelet, a szegények és koldusok figyelemmel kísérése, az e tekintetben kiadott belügyminiszteri szigorú szem előtt tartása s az 1886: XXII. t.-cz. 145. §-a értelmében teendő évenkénti pontos jelentés, betegségek és járványok idejében ezek terjedésének és lefolyásának figyelemmel kísérése, az erre vonatkozó jelentések megtétele s általában a közegészségügy körüli intézkedés, mindennemű statisztikai kimutatások elkészítése, beterjesztése, országgyűlési, törvényhatósági és községi választásokhoz az előmunkálatok és összeírások teljesítése és a választásoknál jelenléte.

b) igazságügyekben

Jogszerzési ügyekre vonatkozó okmányoknak szerkesztése, a mennyiben nem kizárólag a kir. közigazgatási vagy ügyvédek hatáskörébe valók és a főjegyző egyéb hivatalos teendői megengedik, a végrendeleteknek s egyéb az előjáróság hűségére bízott okiratoknak a rendbentartása s illetékes helyre leendő juttatása. Az 1877: XXII. t.-cz. és más törvények értelmében személyes vagy helyettese általi bíraskodás, bírói meghagyások foganatosítása, mezei rendőri kártérítések, tilalom, rontások, foglalások megvizsgálása, a tényálladék feljelentése, a politikai jogok gyakorlathatól felfüggesztett és hivatalvesztésre jogerővel elítéltek nyilvántartása és az 1877: XXII. t.-cz. 3. §-a értelmében idézések kiállítása és kézbesítése.

c) közoktatási ügyekben:

Az 1868: XXXIII. és a vonatkozó törvényczikkek foganatosítására figyelni és különösen az iskoláztatást figyelemmel kísérni, az iskolaszék által kitüntetett mulasztók szülei vagy gyámjai ellenében a törvény szigorát kellő eréllyel alkalmazni, az iparostanulók iskoláztatására vonatkozó törvényt és miniszteri rendeleteket végrehajtani, az egyházak mint kultur és erkölcsi testületek nemes törekvésait támogatni, általában minden erkölcsnemesítő intézményt a községben meghonosítani.

d) közlekedési ügyekben:

Az utak, hidak és egyéb uti vagy vízi építmények és különösen a vízrendőri intézkedések és tilalmakra vonatkozó törvények és határozatok megtartása és végre: a község határán átvonuló vaspálya, távirda, patakok, források vagy ott létező kutak fentartása körüli helyhatósági intézkedés.

e) kereskedelmi és iparügyekben:

Különösen az ipartörvényben fogalaltak teljesítése feletti őrködés, ezen törvény rendeleteinek magyarázata és figyelemmel kísérése, a különféle kereskedők és iparosok nyilvántartása s az erre vonatkozó statisztikai adatok szerkesztése, az országos és heti vásárookra hajtandó ló, marha és sertésekre vonatkozó járatok lelkiismeretes és pontos kiadványozása s erről jegyzőkönyv vezetése.

f) katonaugyekben:

A védköteleseknek az anyakönyvi kivonatok, népszámlálás és idegenek nyilvántartása alapján való összeírása és úgy a teljesen ismeretlen, mint a törvénytelen távollevők kipuhatolása körüli eljárás és a puhatolásokról jegyzőkönyvek felvétele, a felmentésre, szabadságolásra és ideiglenes elbocsátásra igényt tartók, továbbá a kivételes nőszülési engedély elnyerését óhajtók kérvényeinek elkészítése, azok felszerelése és illetékes helyre való felterjesztése. A védköteleseknek a sorozó bizottsághoz állítása körüli felügyelet és az ujonczozásnál személyes jelenlétel. Az ujonczok, állandó hadseregbeli szabadságoltak, tartalékosok és szabdságolt honvédek behívó jegyeinek kézbesítése, az állandó hadseregbeli szabadságoltak, tartalékosok és szabadságolt honvédek nyilvántartása s a katonai szolgálati viszonyokra vonatkozó 1889: VI. t.-cz. és az ahhoz tartozó utasítások értelmében való eljárás. A katonai elhelyezésnél és átvonulásoknál a szabályszerű elszállásolás figyelemmel kísérése s őrködés, hogy egyfelől a katonaság számára az illetékes szolgálmányok és fuvarok megadassanak, másfelől hogy ezen szolgálmány iránt tulkövetelések ne tétessenek. A katonai élelmezés, katonai lóállitás és a mozgósítás körüli azon teendőknak teljesítése, melyek e tekintetben a községi előljáróság, illetőleg a községi főjegyző hatáskörébe tartoznak.

g) gyámhatósági ügyekben:

A gyámsági és gondnoksági esetek körül az 1877: XX. t.-cz. és egyéb törvényczikkek, megyei szabályrendeletek és a 129000 902 sz. gyámügyi ügyviteli szabályzat értelmében eljárás, ugyanint: halálesetek felvétele, hagyatékok leltározása esetleg tárgyalása, az árvákra és ezek javainak kezelésére megkivántató felügyelet, valamint ezek számadási ügyei és a gyámhatósági szabályrendelet 46. §-ában előirt teendők.

h) községi ügyekben:

Iktatót, mutatót, be és- kiköltözködőkről és az elítéltekről nyilvántartást, valamint postakönyvet vezet. Szóbeli kérelmeket és panaszokat elfogad és jegyzőkönyvbe vesz vagy vetet. A község levéltárát kezelteti és ellenőrzi, a kiküldött jegyzővel a község ingó és ingatlan vagyonát évenként a vagyont kezelők és az előljáróság egy tagjának közbejöttével leltározza. Jelen van és közreműködik a pénztárak megvizsgálásánál. a község költségvetését a vármegye által alkotott pénztári kezelésről szóló szabályrendelet II. fejezetében körülirt módon elkészíti. A község kötelékébe felvett egyénekről nyilvántartást vezet vagy vezet. Minden a község igazgatása körében tartandó tanácskozásokról jegyzőkönyvet vezet, végez minden fogalmazványi munkát, ő állítja ki a község minden hivatalos iratát és ezeket aláírja, köteles a hivatalos órákat a községi hivatalban tölteni, állandó helyettesét a jegyzői karból évenként külön hozandó határozattal a képviselőtestület jelöl ki,

ha pedig betegség vagy más körülménynél fogva hivatalát 3 napnál hosszabb időre elhagyni kénytelen, ezt a járási főszolgabírónak bejelenteni tartozik és helyetteséről a járási főszolgabíró intézkedik. A hozzá beosztott segédszemélyzet közvetlen felügyelete alatt áll. Hivatalos küldetések alkalmával a bíróval együttesen képviseli a községet.

A képviselőtestületi ülésekre vonatkozó teendői ezen szabályrendelet III. fejezetében vannak részletesen felsorolva.

Magánfelekkel szemben az őt megkeresőknek mindennemű peres és nem peres ügyekben lelkiismeretes tanácscsal szolgál, az egyes egyénektől nyert nem peres megbízást lehetőleg gyorsan teljesíti. A szóbeli panaszokról és kérelmekről jegyzőkönyvet vesz fel és azt az illető hatósághoz felterjeszti.

Mindezek azonban nem tartozván szorosan a főjegyző hivatalos teendőihez és leginkább magánosok érdekében lévén teljesítendő, ezekért a főjegyző a község pénztárába való beszolgáltatás kötelezettsége mellett az illetőktől a vármegyei szabályrendeletben felsorolt és ott megállapított külön díjazást igényelheti.

Köztudomásulag szegény felek által igénybe vett munkálatok ingyen teljesítendőek, ugyancsak hivatalból kivánt bizonyítványok, halálesetek bejelentése és okmányok, melyek a főjegyző hibájából az illető hatóság vagy bíróság által visszautasítottak, ingyen állítandók ki. A magánmunkálatokért sorkönyv vezetendő, amelybe minden magánmunkálat beirandó.

A sorkönyv alapján történik havonként a leszámolás és a jövedelemnek a község pénztárába való beszolgáltatása.

A főjegyző magánmunkálatokból eredő jövedelmét a község megváltja évi 4000 koronáért, mint a mely összeg az eddigi statisztikai adatok szerint feltétlenül befolyik.

A főjegyző munkakörében tett minden cselekményéért vagy mulasztása által okozott kárért teljes felelősséggel tartozik.

A főjegyzőnek összes munkakörében a megfelelő személyzet rendelkezésére bocsátatik, miért is a jegyzőkkel és aljegyzőkkel és a kezelő és segédszemélyzettel a munkarend értelmében közvetlenül rendelkezik.

Hivatalból tagja az előljárásnak és a képviselőtestületnek.

30. §.

A jegyzők, aljegyzők és azok teendői.

Ujpest községben az ez irányú teendők ellátására az adóügyi jegyzőn kívül még három jegyzői és nyolcz aljegyzői állás szerveztetik, a mely utóbbiak két fizetési osztályba soroztatnak, számuk és illetményeik a 75. §-ban vannak megállapítva.

Az adóügyi jegyző és a három jegyző tagja az előljárásnak és a képviselőtestületnek, azonban az aljegyzők is, mennyiben arra felhivatnak, kötelesek az előljárási és képviselőtestületi, avagy bárminő bizottsági üléseken résztvenni.

Teendőiket – az ellenőri és számfejtői működést teljesítő aljegyzők kivételével – a főjegyző előterjesztése alapján a községi előljárási ülés által évenként megalkotott és a képviselőtestület által megerősített ügykezelési és munkabeosztási rend állapítja meg.

Jelenlegi hatáskörüket megváltoztató határozat birtokon belül felelbevezhető.

Kötelesek a bár munkakörükön kívül eső minden községi irodai munkákat még hivatalos órákon kívül is, ha főnökeik által erre felhivatnak, teljesíteni. Ilyen munka megbízatás azonban huzamosabb időn át nem tarthat és csak sürgős esetekben veendő igényébe. Ugyanez áll a községnél alkalmazott összes kezelő és segédszemélyzetre nézve.

31. §.

Az aljegyzők a reájuk bízott munkáért szintén felelősek; első sorban a főjegyző felelőssége fenntartatik, éppen azért nemcsak joga, hanem kötelessége a főjegyzőnek minden észlelt hiányt, mulasztást, helytelenül végzett munkát az előljárásnak és képviselőtestületnek tudomás végett,

a felettes hatóságnak megtorlás végett bejelenteni, elhelyezésüket kérni és a hozott határozatokkal szemben esetleg jogorvoslattal élni.

32. §.

A jegyzők és aljegyzők az 1886. XXII. t.-cz. 69. §.-ban körülírt módon választatnak az 1883. évi I. t.-cz. illetve az 1900. évi XX. t.-cz.-ben előírt minősítés mellett.

33.§.

Irnokok

Teendőiket az évenként kiadott munkarend állapítja meg. A reájuk bízott munkáért felelősek. A községnél 2 irnok alkalmaztatik, a kik a községi tisztújító széken választatnak és kiknek képesítésük 4 középiskolai osztály.

34.§

Dijnokok

A szükséghez képest dijnokok is alkalmaztatnak. Ezeknek szükségességét, számát és napidijait mindig a költségvetés megállapításakor a főjegyző előterjesztésére a képviselőtestület állapítja meg. A dijnokok felfogadását és elbocsájtását a főjegyző a bíróval együttesen eszközli.

Hetedik fejezet

Pénz és adókezelés, háztartás és számvitel

A.) Általános határozatok

35. §.

Ujpest községben a község által kezelt pénzek és értékek a községi pénztárnok és az ellenőri teendőket végző községi aljegyző által a vármegyei pénzkezelési szabályrendelet értelmében kezeltetnek. Ennélfogva mindennemű adó és közpénzek be- és kifizetése csakis a pénztárnok által teljesíthető. A pénztári számfejtési és könyvelési teendők a kivetési és előírási, ezek viszont a végrehajtási munkálatoktól külön választatnak.

A községi háztartás és számvitelre vonatkozólag mindenben a vármegye közönsége által megalkotott háztartási és számviteli szabályok mérvadók.

A község összes adó és pénzügyeinek kezelése külön közigazgatási osztályt képez s a kezelésével megbízott tisztviselők az adóügyi teendőket végző jegyző közvetlen felügyelete alatt állnak.

Az adóügyi és pénztári személyzet a következőkből áll:

Főnök: adóügyi teendőkkel megbízott jegyző.

Kivetés és előírássra: 1 jegyző, 2 aljegyző, 2 számtiszt.

A beszédésre: 1 pénztárnok.

Könyvelésre és számvitelre: 2 aljegyző.

A végrehajtásra: 5 végrehajtó.

B.) A személyzet s azok teendői**36.§.****Adóosztályt vezető jegyző**

- a.) Előadója az összes adó, illeték, valamint az egyenes adók módjára beszedendő kincstári s egyéb követelésekre vonatkozó ügyeknek:
- b.) közvetlen főnöke az állami, megyei és községi adókivetéssel, nyilvántartással, beszédéssel és végrehajtással megbízott közegeknek. Ellenőrzést gyakorol az összes adó és illeték ügyek menete felett, valamint az egyenes adók módjára beszedendő kincstári s egyéb követelésekre s azok szabályszerű s rendes vezetéséért felelős,
- c.) kellő időben intézkedik, hogy az általános jövedelmi pótdó kivetése alapjául szolgáló jövedelem összegéből a községi adófizetők tartozásai után járó kamatokra esedékes pótdó levonás-sék, e célból gyűjti a bevallási ivateket.
- d.) Személyesen vezeti a házadómentességről és fegyveradóról és a vadászati jegyeket nyert egyénekről szóló nyilvántartásti jegyzéket.
- e.) Megvizsgálja a végrehajtók munkakönyvét és a végrehajtók működését s a végrehajtás szabatos menetét éber figyelemmel kíséri.
- f.) A költségvetés elkészítésénél segédkezik a főjegyzőnek.
- g.) Hivatalból tagja az előljárósági és képviselőtestületi üléseknek.

37.§.**Pénztárnok**

A pénztárnok az ellenőri teendőket végző aljegyzővel együtt őrzí és a vármegyei pénzkezelési és háztartási szabályzat értelmében kezeli az összes állami, községi és megyei pénzeket, kezeli továbbá a határozott rendeltetéssel nem bíró letéteket, vezeti a fő- és letétnaplót, őrzí a pénztárszekrény egyik kulcsát.

Mint a pénztári hivatal főnöke és képviselője a pénztárhoz érkezett mindennemű megkeresést átvész, az átvett megkereséseket elintézi vagy elintézteti.

A pénztárhoz beérkező pénzküldeményeket az ellenőri teendőket végző aljegyző jelenlétében veszi át s ezen küldeményekről a nevezett aljegyző jegyzéket vezet. A befolyt pénzek általa naponta a pénztári szekrénybe ellenzár mellett elhelyezendők.

Tagja a képviselőtestületi és előljárósági üléseknek.

Ezen állásra csak oly helybeli lakos választható meg, ki készpénzben vagy óvadékképes papirokban legalább 4000 korona biztosítékot vagy jelzálogi bekebelezést nyújtani képes és a napló vezetésére gyakorlati képességgel bíró.

38.§**Ellenőri teendőkkel megbízott aljegyző**

Az összes bevételek és kiadásokról – letéti kezelés kivételével – az összes segédnaplókat vezet. Az időkhöz kötött fizetések esedékességéről nyilvántartást vezet. A pénztárt érdeklő nagyobb ki- és befizetéseket nyilvántartja s az állami és megyei tartozások kellő időbeni elküldéséért felelős. Összeállítja a pénztárból kívánt mindennemű kimutatást s azokat a pénztárnokkal együtt aláírja. Őrzí a pénztári szekrény másik kulcsát és a pénz állagáért a pénztárnokkal együtt egyetemlegesen felelős.

A pénztárnokot akadályoztatása esetén helyettesíti. A pénztári helyettesítések alkalmával külön

gond fordítandó arra, hogy egy és ugyanazon tiszt a két különböző pénztári kulcs birtokába soha se jusson. Ez ugy érhető el, hogy a pénzszekrény főkulcsai (Brahmar 3 kulcs) mindig a pénztárnok kezében legyenek és helyettesének kézbesítendőék még akkor is, ha az illető csak az ellenőrködéssel bizatik meg. A felső zár kulcsai (3 példány) az ellenőrnél vannak s a harmadik alsó zár kulcsai mind a két tiszt által lepecsételve a pénztárban őriztetnek a következő megjelöléssel „helyettesítési kulcsok”. Ha az ellenőr helyettesítettik, akkor annak kulcsai szintén lepecsételve a pénztárba tétetnek „ellenőri kulcsok” megjelöléssel s az ellenőrködéssel megbízott tisztnek a „helyettesítési kulcsok” adatnak át, ha pedig az ellenőr visszatér, a pénztárban levő saját kulcsai neki visszaadotnak s a „helyettesítési kulcsok” a fentebb jelzett mód szerint ismét a pénztárba helyeztetnek.

A pénztári ellenőri teendőket teljesítő aljegyző 1600 korona óvadékot köteles letenni. Minősítése jegyzői oklevél.

39. §

A számfejtés teendőikkel megbízott aljegyző

Teljesíti az összes számfejtéseket előír és vezeti a számadási főkönyveket s az ellenőrt akadályoztatása esetén helyettesíti. Minősítése jegyzői oklevél.

40. §

Számtisztek és végrehajtók

Az adóosztályban alkalmazott számtisztek és végrehajtók működési és hatásköre, nemkülönben teendőik az évről-évre megállapított ügykezelési és munkabeosztási rendben foglaltatnak. Minősítésük 4 középiskolai végbizonyítvány.

Nyolcadik fejezet

A törvénybíró jogköre

41. §

A törvénybíró a bírót távollétében vagy akadályoztatása esetén minden teendőiben saját felelősségére helyettesíti.

42. §

Mint a bíró helyettese önállóan kezeli a kisebb polgári bíraskodást. Felügyel, hogy a keresetekben gyorsan és pontosan tűzessenek ki a határnapok, a melléje rendelt esküdt és aljegyző, esetleg helyettese bíró társával ítéleteket hoz, a fokozatos végrehajtásokat az aljegyzővel végrehajtja, a megfélebbezett ügyeket az illetékes bírósághoz felterjeszti.

43. §

Az idegen bíróságoktól érkezett végrehajtási rendeletet pontosan elintézteti.

44. §

Felügyel, hogy a panaszfelvételek pontosan teljesíttessenek és azokról törvényszerűleg vezetett iktató és betűsoros mutató vezetessék, valamint hogy az ügyiratok sorszámban csomagolva levéltárba helyeztessenek és az egész bíraskodás nyilvántartassék.

45. §

A törvénybíró felügyelője és gazdája a község vagyonának, miért is azt a vármegyei pénzkezelési és számviteli szabályrendelet értelmében kezelni tartozik.

Kilenczedik fejezet**A közgyám jogköre**

46. §

A közgyám kötelességei az 1877. XX. t.-cz. és a megyei gyámhatósági szabályrendeletben, ugyszintén a 129000 902. sz. gyámügyi ügyviteli szabályzatban részletesen lévén körülírva, ezekhez alkalmazkodni, az abban foglalt intézkedéseket pontosan, gyorsan és lelkiismeretesen teljesíteni tartozik, egyebekben teendőit a munkarend állapítja meg.

Tizedik fejezet**A községi főorvos, ugy is mint halottkém, a kerületi orvosok és szülésznők teendői és jogköre.**

47. §

Ujpest községben az 1876. XIV. t.-cz.-ben részletezett közegészségügyi szolgálatot egy főorvos és 2 kerületi orvos látja el: teendőik és munkakörük a községi ügykezelési és munkabeosztási rendben vannak tüzetesen felsorolva és megállapítva. Ezek szerint:

48. §

A.) Községi főorvos

A községi főorvos végzi az egész község területén a halottkémlést, építkezési és lakhatási engedély ügyekben szakvéleményt ad, mindennemű helyszíni szemléken szakértőként szerepel, ellenőrzi a kerületi orvosok és szülésznők működését, nyilvántartja a községben levő orvosokat, gyógyszerészeket és szülésznőket. Felügyel a lelcenczerekre, az árvaházban elhelyezettek, a dajkaságban levő kisdedekre és a község eltartásában álló szegényekre.

49. §

A községi közegészségügyi bizottság megbízásából írásban közli elfogadás és végrehajtás végett a község előljáróságával mindazon véleményeket, melyek a közegészség biztosítására a közegészségügyi bizottság által megállapíttatnak.

50. §

Köteles közegészségügyi bizottsági gyűlést azonnal összehívati, mihelyt a közegészségügyi viszonyok, felsőbb hatóságok, képviselőtestület vagy az előljáróság kívánja. Járványos betegségek esetén intézkedik az előljáróság útján a járványbizottság megalakításáról s megtesz mindent, mit a törvények és rendeletek ez irányban előírnak.

51. §

A községi főorvos teljesíti a halottkémi teendőket és így köteles minden halottat megvizsgálni, az erről felvett halottkémi lap egyik példányát az illető halott hozzátartozóinak, másodpéldányát

pedig a községi előljárásnak beadni. Szegénysorsu halottak után halottkémlési díj nem szedhető, fizetőképes családok azonban 1 koronát fizetnek a község pénztárába a halottkémlelésért az e tárgyban kiadott B.M. szab. rend. értelmében, a rendkívüli haláleseteknél, valamint ragályos betegségben elhaltaknál az előljárásnak rögtön további intézkedés végett jelentést tesz. Az építési és lakhatási engedélyek, valamint telepszemlék helyszíni eljárási és a községi főorvosnak járó díjai a község pénztárát illetik.

52.§

B.) Kerületi orvosok

A kerületi orvosok – kiket a képviselőtestület választ – a munkarendben megállapított kerületekben a községi főorvos ellenőrzése mellett ellátják mindazon közegészségügyi teendőket, melyeket a törvények, rendeletek és munkarend előírnak, kivéve azokat, a melyek a 48. §. szerint a községi főorvos hatáskörébe utaltattak.

53.§

A kerületi orvosok tartoznak kerületeikben a község szegényeit és a teljesen vagyontalanokat – habár a község szegényei nem lennének is – úgy a község segéd- és szolgaszemélyzetét, azok családjait, valamint a községi árvaházban levő árvákat ingyen, a vagyonosokat pedig a B.M. rendeletben megállapított látogatási díj mellett gyógykezelni, műtétek és egyéb nagyobb szabásu orvosi segélyek külön díjazandók. Teljesítik a védhimlőoltást. Kötelesek a kerületekben a piacon, boltokban s egyéb elárusító helyeken az élelmiczikkék egészséges voltára felügyelni, jogukban áll szükség esetén az egészségre káros élelmiczikkeket elkobozni vagy megsemmisíteni és ez irányban az előljárásnak jelentést tenni és teljesíteni mindent, a mit a törvény a községi orvosra ruház. Járványos betegségek esetében a községi főorvosnak rögtön jelentést tesznek.

54. §

Úgy a községi főorvost, mint a kerületi orvosokat a község területén kívüli kiküldetéseknél az előljárási tagoknak járó napidíj illeti meg.

55. §

A községi főorvos és kerületi orvosok munka- és hatáskörének időnként az ügykezelési és munkarendben való megállapítása a községi képviselőtestület hatáskörébe tartozik.

Községi szülésznők kötelességei

56. §

A községi szülésznőknek kötelességükben áll kerületükben minden vagyontalan szülőnek díjtalanul, a vagyonosoknak egyezés útján segélyt nyújtani s mindazt végezni, a mit a törvény és min. rend. előírnak. A község három kerületre osztatik nagy terjedelménél fogva. Az illető szülésznőnek azon kerületben kell laknia, melybe megválasztatik. A képviselőtestület által választatnak. A községi orvosok közvetlen felügyelete és rendelkezése alatt állanak.

Tizenegyedik fejezet

Az állatorvos jogköre

57. §

A községi állatorvost a képviselőtestület választja az 1888: VII. t.-cz. alapján. A képviselőtestületnek és előljáróságnak szavazattal bíró tagja.

58. §

Az állatorvos teljesíti mindazon teendőket, melyeket az állategészségügyre vonatkozó törvények, kormány és megyehatósági, községi képviselőtestületi vagy előljárósági határozatok hatáskörébe utalnak. Minden a község területéről elhajtandó ló vagy szarvasmarha a marhalevél kiállítása előtt általa megvizsgálandó s ezért csakis a 64. §. díj számolható fel.

59. §

Köteles a községi állatorvos minden hasznos házi állatot, úgy a kutyákat is nyilvántartani, azokat évenként megvizsgálni és az előljáróságnak jelentést tenni, egyáltalában minden javaslatát, előterjesztését csak a községi előljáróságnak nyújthatja be.

60. §

A közbúvárhid igazgatója s mint ilyen az előljáróság felügyelete és rendelkezése alatt áll. A gyepmesteri telepen felügyel és intézkedik. A gyepmesterrel közvetlenül rendelkezik.

61. §

Az állatorvos kötelessége a közbúvárhídon levágandó minden egyes állatot megvizsgálni és annak járlatára egészséges voltát reá vezetni, a levágatást ily módon engedélyezni, levágásra nem alkalmas állatról pedig annak zárlat alá vétele mellett az előljáróságnak jelentést tenni, a megtörtént levágás után pedig a húst megvizsgálni, a kimérhetési engedélyt megadni, észlelt betegség esetében a húst és az állat tartozékait zár alá venni és jelentést tenni. Teendői a községi közbúvárhídról szóló szabályrendelet alapján a községi ügykezelési és munkabeosztási rendben vannak részletesen korvonalazva.

62. §

Köteles a levágott sertéseket levágás előtt és után megvizsgálni és a kimérésre az engedélyt megadni, avagy a húst vagy az állatot zár alá venni és jelentést tenni az előljáróságnak. A sertésvizsgálatokért minden darab után 20 fillér vizsgálati díj szedetik be, a mely díjak, ugyszintén a husvizsgálati díjak is a község pénztárát illetik meg.

63. §

Minden cselekedete és mulasztásából eredő kárért felelős.

64. §

Ha magánfelek állategészségügyekben igénybe veszi, az 1900. évi XVII. t.-cz. alapján kiadott 95000/900. sz. földművelési miniszteri rendelet 181. §-ban megállapított díjak szedésére jogosult.

65. §

A községi hivatalos kiküldetéseket a község területén ingyen tartozik teljesíteni. A község területén kívül eső kiküldetéseknél az előljárósági tagokat megillető napidíjban részesül.

Tizenkettedik fejezet

A vágóhídi felügyelő kötelességei

66. §

A vágóhídi felügyelőt a községi képviselőtestület választja.

67. §

A vágóhídi felügyelő kötelességeit a községi ügykezelési és munkabeosztási rend állapítja meg.

68. §

Köteles a vágóhid rendjére és tisztaságára felügyelni és az észlelt hiányokat az állatorvos útján a bírónak bejelenteni.

69. §

Köteles rendes vágólajstromot vezetni, az állatorvos által láttamozott és levágott állatoknak marhaleveleit beszedni és megőrzése végett az előjárásának beszolgáltatni. Egyáltalában a vágóhid körül tartozik teljesíteni mindazt, a mivel az előjáróság által megbízatik. Közvetlen főnöke az állatorvos.

Tizenharmadik fejezet

Községi mérnök

70. §

A községi mérnök a község műszaki ügyeit látja el s mint ilyen önálló hatáskörrel bír, a köz- és magánépítkezési, csatornázási, utburkolási, szabályozási, közvilágítási, köztisztasági és temetőügyekben. Tervezi és ellenőrzi a község összes építkezéseit és egyéb műszaki munkálatait. Végzi az építési szabályrendeletből folyó teendőket. Részt vesz az építési és lakhatási engedélyezés kiadásában. Eljár az összes építési pánaszokban s állandóan felügyel az engedélyezett magánépítésekre. A csatornahálózat tovább fejlesztéséről, a meglevő hálózat jókarban tartásáról gondoskodik. Az engedélyezett ház csatorna bekötéseket s a községet megillető hozzájárulási összegeket nyilvántartja s azok építését ellenőrzi. Felügyel a község határára, az utcák és közterek épségben tartására s megakadályozza azoknak elfoglalását. Gondoskodik a közterületek szabályozása és élőfákkal való beültetéséről. Az utcák és közterek világítása, tisztasága, jókarban tartása, valamint a meglevő burkolatok fenntartása ügyében intézkedik s azok tovább fejlesztése tárgyában előterjesztést tesz. Vezeti a község termetőfelosztási, továbbá a sirbolt és sarkőépítési és felállítási ügyeit. A község tulajdonát képező közműveket, épületeket, közutakat állandóan gondozza. A községen átvonuló közuti vasutak, iparvágányok, távirda- és távbeszélőhálózat bejárásai, továbbá víziépítmények és ipartelepek engedélyezési tárgyalásaiban részt vesz. Javallatot tesz évente a közmunkaköltségvetéshez. Hatósági szakértő, hitelesítő és becselő. A község műszereit és térképeit őrzi és rendben tartja. Az előjáróság és képviselőtestületnek rendes szavazattal bíró tagja. Hivatalból tagja a tűzrendőri bizottságnak, tagja s hivatalból előadója is az építési, közmunka- és temető-bizottságoknak. A község területén kívül eső kiküldetéseknél az előjárósági tagokat megillető napidíjban részesül. Mérnöki magánmunkálatok végzésére jogosítva van s ezekért a következő díjakat számíthatja fel:

a.) Hivatalos, hagyaték vagy egyéb magánfelek által kért becslés után

0 K.-tól	2000 -ig	6 korona	40000 K.tól	50000 -ig	20 korona
2000 "	6000 "	8 "	50000 "	60000 "	25 "
6000 "	10000 "	10 "	60000 "	70000 "	30 "
10000 "	16000 "	12 "	70000 "	100000 "	40 "
16000 "	20000 "	14 "	100000 "	150000 "	50 "
20000 "	30000 "	16 "	150000 "	200000 "	60 "
30000 "	40000 "	18 "	200000 "	300000 "	100 "

Egyéb munkálatok után:

1. Vázrajz készítesek	6 korona
2. Magánépületek kitűzése	6 "
3. Helyszínrajzkészítés egy telekről helyszini felmérés nélkül	6 "
4. Egy telek helyszini felmérése és határvonalainak kitűzése	10 "
5. Egy telek felmérése, kitűzése és erről vázrajz kiadása	16 "
6. Egy telek kettéosztása s az új határpontok kitűzése	15 "
7. Egy telek felosztása s erről telekkönyvi vázrajz készítése	20 "
8. Nagyobb helyszin-rajzok, telekfelosztások, tervek és műszaki leírások díjai a magyar mérnök és építészegylet díjszabása szerint állapítatik meg.	

71. §

Az építési és lakhatási engedélyek szemledíjai, hagyatéki és közig. becslések, panaszszemle, hitelesítés és irányvonal kitűzési díja, a község pénztárát illetik meg.

72. §

Az ipariskolai igazgató valamint a tűzoltó parancsnok és tűzoltóság teendőiről külön szabályrendelet intézkedik.

Tizennegyedik fejezet

A községi szolgák

73. §

A felügyelő felügyel a községi szolgákra, azok napi beosztásáról és teendőiről nyilvántartást vezet. Az előjáróság által rá bízott teendőket teljesíteni tartozik.

74. §

A községi szolgák a képviselőtestület által engedélyezett számban a bíró és főjegyző által együttesen fogadtatnak fel és bocsájtatnak el. Tartoznak teljesíteni mindazt, a mivel a bíró, jegyzők s általában az előjáróság tagjai részéről megbíztatnak, a rendeletek pontos megtartásáért felelősek.

Tizenötödik fejezet

A községi személyzet szervezete, létszáma és rendszeresített javadalmazása

75. §

I. Időszakonként választott előjárók tiszteltdíjai:

1. bíró	2400 korona
2. törvénybíró	1600 korona
3. közgyám	1200 korona
4. pénztáros	2400 korona

II. Élethosszigan választott tisztviselők segéd- és kezelőszemélyzet évi fizetése

1. Főjegyző fizetése 5000 korona, magánmunkálatok megváltása 4000 korona és természetbeni lakás, fűtés és világítás	9000 korona
2. Adóosztályt vezető jegyző	4000 korona
3. 3 jegyző fizetése á 3000 korona	9000 korona
4. Aljegyzők:	
3 I. osztályu á 2200 kor.	6600 korona
2 II. osztályu á 2100 kor.	4200 korona
5. Pénztári ellenőri teendőkkal megbizottal jegyző	2500 korona
6. Számfejtői teendőkkal megbizott aljegyző	2200 korona
7. Adótisztai teendőkkal megbizott aljegyző	2500 korona
8. 2 írnok a 1900 kor.	3800 korona
9. Községi főorvos	4800 korona
10. 2 kerületi orvos a 1200 kor.	2400 korona
11. Községi állatorvos	4800 korona
12. Községi mérnök	4000 korona
13. 2 számtiszt a 1500 kor.	3000 korona
14. Végrehajtók	
1 I. osztályu	1800 korona
4 II. osztályu a 1200 kor.	4800 korona
15. Vágóhídi felügyelő és természetbeni lakás, fűtés és világítás	2000 korona
16. Tűzoltóparancsnok	1000 korona
17. 3 községi szülésznő a 240 kor.	720 korona
18. községi felügyelő és ruha	1400 korona
19. Ipariskolai igazgató	1200 korona

III. Szolgaszemélyzet

1. Házmester és lakás, fűtés, világítás és ruha.	840 korona
2. 17 községi szolga a 840 korona és ruha	14280 korona
3. Fertőtlenítő szolga és ruha	840 korona
4. Vágóhídi szolga lakás és ruha	840 korona
5. Vágóhídi segédszolga és ruha	360 korona

Összesen: 100480 korona

76. §

Az összes rendes fizetést huzó előljárók és segéd- kezelőszemélyzet rendes tagjai fizetési illetményeiket havonkénti részletekben előre kapják meg a községi pénztárból, míg az ideiglenes alkalmazottak, napidijasok és a szolgaszemélyzethez tartozók csak utólagos félhavi részletekben kapják meg azt. A járandóságok kifizetése csak az illetők költségén kellően felbélyegzett nyugták ellenében eszközölhető. Nem engedélyezett előlegek a pénztár által nem adhatók.

77. §

A 75. §. II. pontja alatt felsorolt mindazon végleges állásra élethossziglan megválasztott tisztviselők, segéd- és kezelőszemélyzeti tagok, a kik a jegyzői nyugdíjintézet tagjai nem lehetnek, a községben teljesített szolgálatuk után nyugdíj-jogosultsággal bírnak a szabályszerű nyugdíjárándóság lefizetése mellett a községgel szemben, a nyugdíjárándóság megállapítására nézve ugyanazon szabályok mérvadók, mint a melyek Pestvármegye tiszti-, segéd- és kezelőszemélyzetének nyugdíjazása tárgyában alkotott 464/kgy. 1885. sz. szabályrendeletben megállapítva vannak. A nyugdíjak mikénti fedezéséről mindaddig, míg megfelelő nyugdíjalap létesül, a község évenként a költségvetésben gondoskodik.

A nyugdíjigényjogosultság teljesített 10 évi szolgálat után áll be. A nyugdíjigény megnyíltának napját a képviselőtestület határozza el.

A szolgák kegydíjának megállapítása ugyanezen szabályok értelmében történik.

78. §

Az összes községi tisztviselőknek, segéd- és kezelőszemélyzetnek igénye van évenként szabadságra és pedig tisztviselők összesen 4 heti, segéd- és kezelőszemélyzeti tagok 2 heti szabadság igénybevételére van joguk. A szabadság azonban csak olyan időben vehető ki, hogy általa a község ügymenete ne gátoltassék, – minek elbirálása a szabadság megadására hivatott tényezőt illeti meg,

A főjegyző és a községi jegyzőknek törvény szerinti a főszolgabíró, a többi tisztviselők és alkalmazottaknak a községi előljáróság engedélyezi a szabadságot.

Három napig tartó szabadság megadására a községi főjegyző az illetékes.

79. §

Utiköltségek és napidíjak fejében az előljárósági tagoknak magánfelek ügyében tett szemlékért és helyszíni eljárásokért az illetőktől jár minden előljárósági tagnak 6 korona, a segéd- és kezelőszemélyzetnek 4 korona, a szolgaszemélyzetnek 1 korona.

A tisztviselők ezen napidíja a községi pénztárt illeti.

A községi bíró és főjegyzőnek az időnként felmerülő napidíjai és utiköltségei a képviselőtestület által évi általánýösszegben is megállapíthatók.

80. §

A község területén kívül teljesített hivatalos kiküldetések alkalmából az előljárósági tagoknak 6 korona, kezelő- és segédszemélyzetnek 4 korona, szolgaszemélyzetnek félnapra 1 korona, egész napra 2 korona jár. Ezenkívül felszámítható a fuvardíj és a szállásdíj. Előljárósági tagoknak, a kezelő- és segédszemélyzetnek vasuton II. osztályu jegyre, a szolgáknak III. osztályura van jogosultságuk. A tisztviselők Budapesten történt kiküldetés alkalmával napidíjat nem számítanak.

Oly helyekre, hová rendes gőz- vagy villamos vasut jár, vagy pedig gőzhajó, csak rendkívüli esetben használható bérkocsi, az uti kiadások és a napidíjat feltételező küldetések mindenkor okmányilag igazolandók.

81. §

Az esküdtek megállapított sorrend szerint és a szükséges számban hivandók be a község szolgálatára. Ezen szolgálatokért egész napra 4 korona, félnapra 2 korona díjazásban részesülne. A behívásnak vagy személyesen, vagy más, maguk helyett állított esküdthelyettesek útján feltétlenül eleget tartoznak tenni. Ha a sorrend szerint való behívásnak eleget tesznek, vagy magukat elfogadható módon nem igazolják, köteles a bíró ellenük a törvény értelmében eljárni.

Tizenhatodik fejezet

Állandó bizottságok

82. §

A képviselőtestület jogosult állandó szakbizottságok megválasztására is, a melyek azonban csak véleményező és javaslattevők lévén, a határozathozatali jog az előljáróság, illetve a képviselőtestület ügyköréhez tartozik minden esetben.

83. §

Az állandó bizottságok jelentéseiket, véleményüket, javaslatukat az előjáróság után ennek javaslatával a képviselőtestület elé terjesztik. Az esetről-esetre kiküldendő bizottságok jogkörét mindenkor az azokat kiküldő képviselőtestület állapítja meg.

84. §

Az állandó bizottságok elnöke – a számvizsgáló-, ipariskola- és ovodafelügyelőbizottságok kivételével – a bíró vagy helyettese, jegyzője valamelyik községi jegyző, alelnökeiket saját kebelükből választják, jelentéseiket és javaslataikat mindenkor az elnök után írásban terjesztik az előjáróság elé.

1. Építési bizottság

85. §

Az építési bizottság a képviselőtestület által saját sorából választandó 9 tagból áll. Hivatalból tagja a községi főorvos és mérnök. Előadója a községi mérnök.

86. §

A bizottság az építészeti szabályrendeletben megállapított elvek szerint jár el, véleményét és javaslatát az előjáróság elé terjeszti. Minden néven nevezendő építkezések engedélyezése, lakhatási engedélyek kiadása, vagy az építkezés módosítása, vagy netáni építés megtagadása iránt és az építésrendőri ügyekben vélemény ad.

87. §

Községi magas építkezéseknél terveket és költségvetést dolgoz ki és felügyel az építkezés folyamára.

88. §

Határozathozatlara legalább 3 tagnak együttes jelenléte szükséges, kiknek egyike mindig a községi mérnök s véleményét írásba foglalva, jegyző és az elnök által aláírva, a bíró után az előjárósághoz terjeszti.

89. §

A bizottság eljárásából és véleményéből származó minden kárért vagy mulasztásért első sorban a szakközeg, másodsorban a szemlét teljesítő bizottsági tagok felelősek – azoknak kivételével, a kik esetleg külön véleményt terjesztenek elő.

90. §

Az előjáróság tartozik hetenként egyszer, esetleg a szükséghez képest többször az e célra meghatározott napon az építészeti bizottság 3 tagját az időközben beadott tervek helyszini megvizsgálására kiküldeni. Az eljáró bizottság 3 nap alatt köteles a kezére adott terveket véleményével ellátva az előadó kezéhez visszaszolgáltatni, az engedélyek pedig az előjáróság által innen számított 8 nap alatt a félnek kézbesítendőek.

2. Egészségügyi bizottság

91. §

A bizottság a törvényben meghatározott rendes tagokon kívül a képviselőtestület kebeléből 7 tagot választ, ezen kívül rendes tagjai a községben levő összes gyakorló orvosok. Jegyzőjét saját kebeléből választja, ülésén a tanácskozmányairól jegyzőkönyvet vezet és teljesíti mindazt, a mivel a törvény és megyei szabályrendelet felruházzák. Javaslatokat és előterjesztéseket tesz a községi előjáróságnak, a községre ártalmas és veszélyes cselekmények elhárítása végett koronaként legalább évente egyszer ülést tartani köteles.

3. Tűzrendőri bizottság

92. §

Tagjai a belügyminiszter által kibocsájtott rendelet értelmében szervezett tűzoltóság parancsnoka, egy kéményseprő és a községben levő magán- vagy önkéntes tűzoltóság parancsnokai, a község mérnöke és a képviselőtestület által saját kebeléből választott 7 tag, javaslatát a bíró útján terjeszti az előjáróság felé.

93. §

Szervezi és betanítatja a községi tűzoltóságot, felügyel a község tulajdonát képező tűzoltóeszközökre, hogy azok mindenkor jó karban és használható állapotban tartassanak, az észlelt hiányokról jelentést és javaslatot tesz.

94. §

Tűzvésznel gyorsan megjelenik és a tűzoltósággal a mentés körül rendelkezni s általában teljesíteni tartozik mindazt, ami erre vonatkozólag a miniszteri rendeletben és általános tűzoltási szabályokban foglaltatik.

95. §

Felügyel, hogy minden a községben levő ház víztartókáddal és vízhordócsőbörrel és csáklyával legyen ellátva és az észlelt hiányokról jelentést tesz.

4. Közmunka-bizottság

96. §

Tagja a képviselőtestület által saját kebeléből választott 7 tag, hivatalból tagja és előadója a községi mérnök. A bizottság feladata az előjáróság elé javaslatokat terjeszteni, a község utczáinak és tereinek a lejt mérési terv alapján való rendezése, feltöltése, leásása, burkolása és fásítása tekintetében javaslatot tenni.

Előterjesztéseket tesz a községi csatorna és világítási hálózat további fejlesztéséről.

Elkészíti a közmunka-költségvetést és véleményt ad annak hova fordítása iránt. Felügyel a képviselőtestület által elrendelt és fent elősorolt munkák végrehajtására.

5. Gazdasági és számvizsgáló-bizottság

97. §

A bizottság tagjai: a bíró, a fő- és adóügyi jegyző, a pénztárnok, akik azonban a közpénztári számadások megvizsgálása és ellenőrzése alkalmával szavazattal nem bírnak.

98. §

Ügyköréhez tartozik a pénztári számadásoknak első fokban való megvizsgálása.

99. §

Javaslatot készít és terjeszt az előjáróság elé az évi költségvetés, haszonbér-szerződések kötése és más közjövedelmek ügyében.

100. §

Köteles az előjáróság vagy a képviselőtestület által véleményezés végett kiadott ügyekben a felhívásnak gyorsan és szabatosan megfelelni.

101. §

A község által haszonbérrelt haszonhajtó üzletek és ezeknél elkövetett kihágások ügyében javaslatokat és véleményt terjeszt az előjáróság elé.

6. Adókető bizottság

102. §

Tagjául a képviselettestület választ 9 tagot.

103. §

Ezen bizottság tagjai az akóketéshez és mindennemű adók leírásához meghivandók és véleményük kikérendő az adómunkálatokra, aminek az I.-II. oszt. ker. adó, házberadó és III. oszt. ker. adó javaslatok, ha a jegyző és a bizottság tagjai között az egyes adótelek megállapításánál eltérés lenne, az a jegyző felelőssége mellett az ő nézete szerint vetendő ki, de a bizottsági tagok eltérő nézetéről rövid jegyzőkönyv felveendő és az a ketési munkálatokkal együttesen terjesztendő be.

104. §

A munkálat pontos és meghatározott időben való felterjesztéséért az előadó jegyző felelős, a bizottság tagjai csak akkor vonhatók felelősségre, ha a munkálatot akadályozzák.

105. §

Ha a bizottság tagjai a munkálat megkezdésekor történt meghívás dacára meg nem jelennek, vagy a munkálat folyamán jelen nem volnának, az a jegyző által az előjáróság közreműködésével folytatható.

106. §

A III. oszt. ker. adóketőbizottság tárgyalásához 4 tagot küld ki, mint megbizottat.

107. §

Ha a munka sürgőssége megkívánja, az a hivatalos órán kívül is teljesítendő, de erről a bizottság tagjai értesítendő.

108. §

Az egyes megállapított és javasolt adóketéseket és leírásokat felterjesztése előtt átvizsgálja.

7. Ipariskolai-bizottság

109. §

Tagjai a képviselettestület által választott 7 tag, ezenkívül az ipariskolai igazgató, az iparhatóság biztos és az ipartestület által kijelölt 2 tag. Elnökét, alelnökét, jegyzőjét és gondnokát saját kebeléből választja.

110. §

Az ipariskola költségvetését készíti, számadását megvizsgálja és jóváhagyás végett az előjáróság útján a képviselettestület elé terjeszti s az 1884. évi ipartörvény szerint az iskolai ügyeire az előjáróságnak javaslatot tesz és az ott tartott előadásokat meglátogatja. Végrehajtja az idevonatkozó miniszteri rendeletekben foglaltakat.

8. Ovoda felügyelő-bizottság

111. §

Tagjainak száma: 15 férfi és 7 női tag. Ezek közül a férfi tagokat a képviselettestület választja. Teendőiket a kisedővásról szóló törvény szabja meg.

9. Temető-bizottság

112. §

Jogai és teendőiről külön szabályrendelet intézkedik.
E bizottságnak még hivatalból tagja a községi mérnök.

A bizottságokra vonatkozó általános szabályok**113. §**

A bizottságok megbízatása 3 évre szól, egyik általános tisztújítástól a másikig.

Ha egy bizottsági tagság időközben üresednék meg, úgy az a képviselőtestület által azonnal betöltendő, úgy hogy a bizottságok csonkán ne maradjanak.

114. §

Csak előkészítő és véleményező jogkörrel bírnak mindazon ügyekben, a melyek akár az előjárásától, akár a képviselőtestülettől hozzájuk utasítottak.

**Tizenhetedik fejezet
Kivételes intézkedés****115. §**

A m. kir. belügyminiszterium 599/IV.-a-896. sz. jogerős rendelkezése alapján az adó és pénztári ügyek vezetésével a jelenlegi adóügyi jegyző hivatalban létének tartamára a közigazgatási főjegyző bizatik meg s így az adó és pénztári ügyekre vonatkozó rendelkező intézkedések ezen rendelet időtartamára az ő kötelességévé tételnek.

76. és 77. kgy. 1903

47864. kig. 1902

Tárgyaltatott és elfogadtatott Újpest község képviselőtestületének 1903. évi szeptember hó 12. és folytatva 14-én tartott rendes közgyűléseiben.

Jegyzette és kiadta:

Zsoldos s.k.

főjegyző

39069. kig. 1903

248. kgy. 1904. szám

Ezen szabályrendelet Pest-Pilis-Solt-Kiskun-vármegye közönségének Budapesten, 1904. évi január 11-én tartott közgyűlésében ama változtatással hagyatik jóvá, hogy a 18-ik §-ban 20 számban megállapított esküdt-létszám 10-re visszaállíttatik.

Alispán helyett:

Fazekas Ágost s.k.

főjegyző

Másolat.

Magy. kir. belügyminiszter. Szám: 67125 II. c. 1904. A válaszirat alapjául szolgáló megkeresés, jelentés száma: 21899. Tárgy: Újpest község szervezési szabályrendeletének módosítása. Pest-Pilis-Solt-Kiskun-vármegye közönségének Budapest.

A f. évi január hó 11-én tartott bizottsági közgyűlésében 39069/248. sz. alatt hozott határozatát azon részében, melylyel Újpest község szervezési szabályrendeletének a község előjárók, segéd- és kezelő-személyzet illetményei felemeléséről szóló rendelkezéseit jóváhagyta, dr. Boros Mór és társai újpesti lakosok részéről közbetett felelkezés folytán felülvizsgálván, azt indokainál fogva helyben hagyom. Miről a vármegye közönségét az iratok visszaküldése mellett további eljárás végett értesitem.

Budapest, 1904. évi augusztus hó 4-én

A miniszter helyett:

Széll s.k.

államtitkár

Helytörténeti hírek...

Bensőséges megemlékezésre került sor június 19-én az újpesti Városháza dísztermében és azt követően a zsinagóga kertjében álló Mártír Emlékműnél. 50 éve, hogy az újpesti zsidó lakosság deportálása, többségük mártírhalála bekövetkezett. Erre a tragédiára emlékeztek az újpesti polgárok a Városvédő Kör és az Értelmiségi Klub rendezésében.

Dr. Derce Tamás polgármester úr és Dr. Menahem Meron (Izrael) Újpest háború utáni első főrabbija mondtak emlékbeszédeket. A megemlékezésen közreműködtek az újpesti Baptista Gyülekezet Ének és Zenekara, a kertvárosi római katolikus plébánia kórusa és Fodor Imre újpesti diák, aki héber nyelvű dalokat és zsoltárokat énekelt, tanára Lisznyai Mária kíséretével. Székelyi József színművész megrázó erejű, saját, modern versét szavalta el „Vagonavató” címmel.

A zsinagóga kertjében dr. Sipos Lajos egyetemi docens az Értelmiségi Klub ügyvezetője és Deutsch László újpesti rabbi idézték a szörnyű napok emlékét. Az emlékműre koszorút helyeztek el az újpesti keresztény egyházak vezető lelkészei, Izrael Állam budapesti nagykövetsége, a Városvédő Kör, az Értelmiségi Klub, a MAZSIHISZ és az Ellenállók és Antifasiszták Szövetségének képviselői. Újpest polgárai nevében Dr. Derce Tamás polgármester úr koszorúzott.

„Megölte őket a gyűlölet, őrizze emléküket a szeretet.”

Hol jártunk?

Mikor épült, milyen stílusban ez a szép újpesti kúria?

(Fotó: ifj. Hirmann László)

Örömmel adjuk közre Dr. Czétényi Piroska építészmérnök, a Budapesti Városvédő Egyesület alelnökének kérését az újpesti lokálpatróták népes táborához:

„Az Újpesti Önkormányzat Képviselőtestülete a részletes rendezési tervek készítettése és elfogadása során különös figyelmet fordít Újpest jellegzetes, hagyományos értékeinek védelmére, a településszerkezet történeti elemeinek megőrzésére és a város történelme szempontjából figyelemreméltó egyedi építészeti értékek megőzésére. Ezért egy önkormányzati rendelet előkészítését tartja időszerűnek, mely Újpest sajátosságainak, adottságainak, megfelelően alkotná meg a szabályokat és feltételeket az ipar és kereskedelem fejlődés-, valamint a kultúra gazdag emlékeivel rendelkező város egyéniségének megőrzése érdekében, ami csak akkor lehet sikeres, ha a lakosság e munkában részt vesz és közreműködik. Újpest egyedi, rejtett értékeit ugyanis legjobban az újpestiek ismerik.

Kérem ezért, hogy az Önök által Újpesten védelemre érdemes építményekre (lakóház, ipari épület, szobor vagy emlékmű, stb.), illetve mindarra ami a természetes és épített környezetet kölcsönhatása révén egyedivé, újpestivé teszi, ha módjuk van, javaslatot vagy tájékoztatást szíveskedjenek küldeni az alábbi címre ez év augusztus végéig, hogy a helyi védelem rendelet-tervezetében figyelembe vehessük:

EUROFORM STUDIO KFT. Építőmesteri és Mérnöki Iroda

1056 Budapest, Belgrád rakpart 25.

Újpest hagyományos értékeinek mentése, átörökítése és a mai élethez történő illesztése érdekében nyújtott segítségüket előre is köszöni:

Antalné Czétényi Piroska Dr.
építészmérnök, műemlékes szakmérnök
a Budapesti Városvédő egyesület alelnöke

Az alapítvány támogatói:
FÜRST SÁNDOR, ÚJPEST KFT., RICOPY KFT.,
ÉPORG KFT., IVÁNYI JÁNOSNÉ,
DR. KAPOLYI LÁSZLÓ, CHINOIN RT.,
UKTV, ASCHNER LIPÓT ALAPÍTVÁNY,
SZOC.DEM.PÁRT ÚJPEST

Kiadja: az Újpesti Helytörténeti Alapítvány
Hock Zoltán elnök
Szerkesztő: Kadlecovits Géza
Szerkesztőség: 1047 Bródy Imre u. 1. Tel.: 160-5369.
Tipográfia: Wagner Attila
Készült: TUNGSRAM PRINT Kft. nyomdaüzemében
Vezető: Bese Andrásné